

Základní přehled systémů sociální ochrany obyvatel ČR

se zaměřením na území
Moravskoslezského kraje

Úvodní slovo

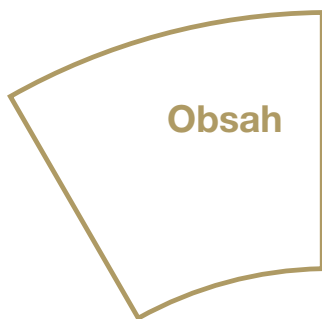
Vážené čtenářky, Vážení čtenáři,

sociální systém v České republice je rozsáhlý, složitý a pro většinu občanů značně nepřehledný. Z tohoto důvodu již na podzim roku 2013 vytvořil odbor sociálních věcí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje první vydání této krátké příručky z finančních prostředků Moravskoslezského kraje poskytující přehled nejdůležitějších informací k řešení nejrůznějších sociálních a životních situací, s nimiž se naši občané mohou v průběhu svého života setkat. Vzhledem k tomu, že sociální systém doznal některých změn, přivítal jsem, že Moravskoslezský kraj opět poskytl finanční prostředky k aktualizaci informací v tomto druhém vydání krátké příručky.

Cílem příručky je poskytnout potřebné informace pro řešení různých životních situací, na kterou instituci v našem kraji se obrátit, přiblížit základní podmínky a postupy při poskytování sociálních dávek a služeb, jichž mohou občané využít k řešení své životní situace.

Věřím, že Vám tyto informace, tak jako v předchozím případě naší příručky, pomohou při řešení situací, s nimiž se v běžném životě setkáváte jak v pozici zaměstnance, tak osoby pečující o dítě nebo jiného člena rodiny, při ztrátě zaměstnání, při onemocnění apod., nebo že Vám pomohou vyhledat potřebnou pomoc, podporu a poradenství.

Jiří Navrátil, MBA,
náměstek hejtmána Moravskoslezského kraje

Obsah

1. Slovo autorů úvodem k systémům sociální ochrany obyvatel ČR a k jejich charakteristice:	5
2. Systémy sociální ochrany osob v ČR a přehled základních informací o systémech podpory a pomoci:	5
2.1. Hlavní systémy sociální ochrany osob	5
2.2. Kdo poskytuje osobám poučení a poradenství v jednotlivých oblastech:	7
3. Jak a kým je poskytována pomoc a podpora sociální ochrany dle jednotlivých sociálních událostí, které mohou v běžném životě osob nastat:	8
3.1. Členění sociálních událostí v pracovní právní oblasti a zaměstnanosti (zpravidla u osob, které jsou nebo byly výdělečně činné)	8
3.1.1. Insolvence zaměstnavatele:	8
3.1.2. Nezaměstnanost a rekvalifikace:	9
3.1.3. Pracovní úraz a nemoc z povolání	12
3.1.4. Inspekce práce:	14
3.2. Členění sociálních událostí z oblasti sociálního zabezpečení (bez ohledu na skutečnost, zda jde o osobu vykonávající výdělečné činnosti či nikoliv)	15
3.2.1. Zdravotní péče	15
3.2.2. Nemoc	17
3.2.3. Těhotenství, mateřství a péče o dítě	19
3.2.4. Péče o osoby blízké z důvodu krátkodobé nemoci, úrazu nebo porodu ženy:	23
3.2.5. Invalidita	25
3.2.6. Zajištění dávkou důchodu v důsledku seniorského věku – starší osoby:	27
3.2.7. Ztráta živitele (osiření, ovdovění)	28
3.2.8. Péče o dítě (rodičovský příspěvek, příspěvek na dítě, porodné)	30
3.2.9. Úmrtí osoby – pohřebné	32
3.2.10. Práva a povinnosti související s ochranou práv dítěte a náhradní rodinnou péčí:	33
3.2.11. Zdravotní postižení – dlouhodobá pomoc a péče poskytovaná osobě zdravotně postižené:	36

3.2.12. Nízké příjmy a hmotná nouze.....	44
3.2.13. Práva a povinnosti spojená s návratem osob z ústavních zařízení	46
3.2.14. Náklady na bydlení	48
3.2.15. Cizí prvek v ČR, cizinci a práce (výkonu výdělečné činnosti) v cizině.	52
4. Kontakty na instituce a orgány na území Moravskoslezského kraje	54
5. Slovo závěrem	68

1. Slovo autorů úvodem k systémům sociální ochrany obyvatel ČR a k jejich charakteristice:

Systém sociální ochrany osob je složitým mechanismem, a proto si tato příručka neklade za cíl vytvoření odborného textu nebo absolutního výčtu všech možných „sociálních událostí“¹, ale pouze přehled hlavních systémů pomoci, služeb a dávek i příspěvků, které vytváří podporu osob v nejběžnějších životních situacích, a to v základním rozsahu poskytnutých informací s odkazem vždy na orgány, instituce a subjekty, které danou oblast mají v kompetenci a podle jakých právních předpisů je rozhodováno, kde nárok a žádost o dávky uplatnit, jakým způsobem a v jaké lhůtě, apod.

2. Systémy sociální ochrany osob v ČR a přehled základních informací o systémech podpory a pomoci:

Pro jednotlivé systémy sociální ochrany je důležité, zda je osoba pojištěna či nikoliv, nebo zda jde naopak o sociální událost, která není spojena s potřebou pojištění osoby. Pokud některý ze systémů ochrany nevyžaduje pojištění, pak je zpravidla spojen se zdravotním postižením osob, s hmotnou či sociální nouzí. Pro systémy sociální ochrany osob platí, že orgány, které poskytují pomoc a podporu, jsou povinny poskytnout vždy potřebné poučení a poradenství ve své oblasti působnosti, a to nejen o svém postupu a kompetencích (tj. o procesních postupech), ale také o podmínkách jednotlivých systémů dávek (tj. o věcných podmínkách), pojištění, nároků, péče apod. Neplatí zásada platná v jiných právních oblastech „**že neznalost zákona neomlouvá**“. Je však nezbytné vždy průběžně komunikovat s úřady a s institucemi následně prokazatelným způsobem (zpravidla písemně), neboť podmínky jednotlivých systémů se mohou změnit v čase, a to i zásadním způsobem.

Informace v této příručce jsou platné ve znění právních předpisů k datu 1. 7. 2019.

Vzhledem k tomu, že sociální dávky podléhají změnám, je vhodné se seznámit vždy s jejich aktuální výší a podmínkami na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí: <http://www.mpsv.cz>.

Systém sociální ochrany obsahuje celou řadu obecně užívaných zkratk institucí, úřadů, označení ústředních úřadů, apod. Souhrnná vysvětlení k jednotlivým označením jsou uvedena v závěru této příručky.

2.1. Hlavní systémy sociální ochrany osob

1 Sociální událost je v právu sociálního zabezpečení právní událost v sociální sféře společenských vztahů zpravidla nezávislá na vůli subjektu, s níž je spojován vznik, změna nebo zánik práv a povinností v oblasti práva sociálního zabezpečení. Jejím charakteristickým znakem je tíživá situace jednotlivce, rodiny nebo skupiny osob spojená s nepříznivým ekonomickým dopadem a veřejný zájem na poskytnutí pomoci.

Nástrojem jsou zejména dávky, příspěvky a podpory, včetně odpovídajícího poradenství, jež jsou zařazeny v českém systému sociální ochrany především do dvou oblastí:

- 🔄 Oblast zaměstnanosti a pracovně právních vztahů
- 🔄 Oblasti jednotlivých systémů sociálního zabezpečení

Oblasti jednotlivých systémů pracovně právní oblasti a kompetence orgánů:

- 🔄 **Insolvence zaměstnavatele** – plnění a podporu zajišťuje Úřad práce ČR
- 🔄 **Nezaměstnanost a rekvalifikace** – plnění zajišťuje Úřad práce ČR
- 🔄 **Pracovní úraz a nemoci z povolání** – v kompetenci pojišťoven (Kooperativa, a.s., Česká pojišťovna, a.s.)
- 🔄 **Inspekce práce** – Státní úřad Inspekce práce a Inspektoráty práce.

Oblasti jednotlivých systémů sociálního zabezpečení a kompetence orgánů:

- 🔄 **pojistné sociální systémy** a plnění z nich plynoucí (dávky, příspěvky a péče):
 - **zdravotní pojištění a péče** – správu pojistného a zdravotní péči zajišťují zdravotní pojišťovny,
 - **důchodové pojištění a dávky** (důchody starobní, pozůstalostní a invalidní) – kompetence je na straně ČSSZ
 - **nemocenské pojištění a dávky** (nemocenská, peněžitá pomoc v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, příspěvek při ošetřování člena rodiny, otcovská dávka, dlouhodobé ošetřovné) – kompetence je na straně OSSZ

- 🔄 **nepojistné sociální systémy** (jsou v kompetenci Úřadu práce ČR, dále jen ÚP ČR), zpravidla závislé na výši dosahovaného příjmu z výdělečné činnosti nebo na sociálních a majetkových poměrech, popř. závislé na zdravotním stavu osoby:

– systémy státní podpory:

- systém **státní sociální podpory** závislé zpravidla na příjmech osoby (dávky – porodné, pohřebné, příspěvek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení)
- systém podpory náhradní rodinné péče v rámci právní úpravy sociálně právní ochrany dětí (tzv. **pěstounské dávky** – příspěvek při převzetí dítěte, odměna pěstouna, příspěvek na úhradu potřeb dítěte, příspěvek při ukončení pěstounské péče, příspěvek na zakoupení motorového vozidla).

– systémy sociální pomoci závislé na příjmu, na majetku, na celkových sociálních poměrech, popř. na druhu a rozsahu zdravotního postižení:

- dávka **příspěvku na péči** dle zákona o sociálních službách pro osobu, jejíž nepříznivý zdravotní stav vyžaduje kontinuální pomoc, a dále péče prostřednictvím sociálních služeb,
- **dávky pro osoby zdravotně postižené** dle zákona o poskytování sociálních dávek osobám se zdravotním postižením (dávky – příspěvek na mobilitu, příspěvek na zakoupení zvláštní pomůcky, průkaz osoby zdravotně postižené),
- dávky pro osoby ohrožené příjmovou nedostatečností, tj. **dávky ze systému pomoci**

v hmotné nouzi (dávky – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc).

2.2. Kdo poskytuje osobám poučení a poradenství v jednotlivých oblastech²:

- ☞ Instituce jako – ČSSZ, OSSZ, ÚP ČR, zdravotní pojišťovny i komerční pojišťovny provádějící zákonné úrazové pojištění a Inspektorát práce** poskytují poučení a poradenství vždy pouze v oblasti své působnosti a rozhodovací činnosti (základní kontakty **viz přílohy č. 1 a 3**). Podrobně o kompetencích institucí je zmiňováno v dalším textu příručky.
- ☞ Obecní úřad obce s rozšířenou působností (OÚ ORP) prostřednictvím sociálního pracovníka poskytuje poradenství a poučení při řešení všech sociálních a životních událostí dle § 92 zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.** Sociální pracovník pak poskytne pomoc sám nebo osobu odkáže na další subjekty, např. v případě, že jde o specifické situace vyžadující hlubší a detailnější znalost konkrétního systému podpory. Konkrétním cílovým skupinám osob se dále věnují sociální pracovníci na pozicích sociálních kurátorů nebo kurátorů pro děti a mládež, sociální pracovníci sociálně právní ochrany dětí, sociální pracovníci, kteří se věnují osobám seniorů a zdravotně postiženým apod. Osobám, jejichž sociální událost je spojena s nízkými příjmy, poskytují poradenství i pomoc sociální pracovníci pověřených obecních úřadů (včetně újezdních úřadů) dle § 7, § 63 až ů 65 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Kontakty na sociální pracovníky obecních úřadů – **viz příloha č. 2** nebo jsou uvedeny na webových stránkách MSK: <https://www.msk.cz/scripts/detail.php?pgid=3356>.

Sociální pracovníci OÚ ORP poskytují v rámci výkonu činností sociální práce základní nebo odborné poradenství ve všech oblastech a systémech sociální ochrany osob. Při výkonu činností sociální práce a poradenství spolupracují sociální pracovníci s dalšími subjekty a orgány státní správy, místních samospráv či nestátního sektoru (zejména s poskytovateli sociálních služeb apod.).

Sociální pracovník, který poskytuje sociálně právní poradenství v rámci výkonu sociální práce, mimo jiné také mapuje a vyhodnocuje efektivitu poradenství a sociální práce i systémy sociální ochrany a následně pak iniciuje procesy vzniku, změn, rozšíření či zkvalitňování potřebných sociálních služeb v lokalitě či v regionu v procesu komunitního plánování a další potřebné změny v rámci systémů podpory a sociální ochrany na celorepublikové úrovni. Zajišťuje kooperaci a koordinaci činností při spolupráci s dalšími institucemi při řešení sociální situace osob.

Další obecné informace o systémech sociální ochrany lze nalézt také na webové stránce MSK: https://www.msk.cz/cz/socialni_oblast/socialni-davky-a-systemy-socialni-ochrany-40513/

- ☞ Každá instituce nebo organizace poskytující sociální služby rovněž vždy zajišťuje svým klientům poradenství v oblasti své činnosti.**

2 Pozn. uváděné subjekty a orgány jsou zpravidla místně příslušné vždy dle trvalého pobytu osoby.

Organizace, které na území Moravskoslezského kraje poskytují poradenství a sociální práci v určitých oblastech v rámci sociálních služeb, jež vykonávají, lze nalézt v rámci webových stránek MSK, a to na adrese níže: **(viz též příloha č. 4)**

http://www.msk.cz/cz/socialni_oblast/krajaska-sit-socialnich-sluzeb-v-moravskoslezskem-kraji-62687/

3. Jak a kým je poskytována pomoc a podpora sociální ochrany dle jednotlivých sociálních událostí, které mohou v běžném životě osob nastat:

3.1. Členění sociálních událostí v **pracovně právní oblasti a zaměstnanosti** (zpravidla u osob, které jsou nebo byly výdělečně činné)

3.1.1. **Insolvence³ zaměstnavatele:**

Jde o situaci, kdy **zaměstnavatel** nevyplácí odměnu za práci, na kterou má zaměstnanec při splnění svých úkolů dle zákoníku práce garantovaný nárok, nebo jiná zákonem označená plnění (tj. zejména mzdu, plat, odstupné apod.). Nároky spojené s insolvenčí zaměstnavatele jsou upraveny zákonem č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců a platební neschopnosti zaměstnavatele, ve znění pozdějších předpisů.

V případech nehrzení mzdy má zaměstnanec několik možností, zejména:

- 🔄 **ukončit pracovní poměr okamžitou písemnou výpovědí** (dle § 56 zákoníku práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů),
- 🔄 **nahlásit neplnění povinnosti zaměstnavatele vůči zaměstnancům k Inspektorátu práce** (dle § 3 a § 4 zákona č. 251/2005 Sb., o inspekcii práce, ve znění pozdějších předpisů) pro územní oblast MSK na adrese – Živičná 2, 702 69 Ostrava, tel. 950 179 211, <http://www.suip.cz/ojp10>,
- 🔄 **požádat na předepsaném formuláři u ÚP ČR o poskytnutí plnění v souvislosti s insolvenčí zaměstnavatele** (tzv. **mzdové nároky** dle § 4 zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, ve znění pozdějších předpisů), a to u kteréhokoliv kontaktního pracoviště úřadu práce dle sídla zaměstnavatele, tj. v rámci území MSK u Krajské pobočky Úřadu práce ČR (KrP ÚP ČR) Ostrava.

Co se týče ochrany proti insolvenčnímu zaměstnavateli, pak zaměstnanci některých zaměstnavatelů **nejsou do ochrany proti insolvenčnímu zaměstnavateli zahrnuti a nemohou tak žádat o finanční prostředky u ÚP ČR** (dle § 2). Jde např. o zaměstnance:

- 🔄 státních orgánů a územně samosprávných celků, nebo zaměstnavatelů, jejichž závazky převzal stát,

3 Zaměstnavatel je v platební neschopnosti (v insolvenční), jestliže neuspokojil splatné mzdové nároky svých zaměstnanců (§ 3 a násl. zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců a platební neschopnosti zaměstnavatele, ve znění pozdějších předpisů)

- ☞ kteří zároveň vykonávají funkci statutárního orgánu zaměstnavatele spojenou s podílem na majetku zaměstnavatele,
- ☞ jejichž zaměstnavatel má sídlo mimo území členských států EU (pokud nejde o tzv. nadnárodního zaměstnavatele a zaměstnanec vykonával práci na území ČR),
- ☞ agentur práce za stanovených podmínek.

Zaměstnanci mohou zjistit informace o zaměstnavatelích, jejichž zaměstnanci mohou uplatnit své mzdové nároky **u ÚP ČR**, na úřední desce u KrP ÚP ČR nebo u jednotlivých kontaktních pracovišť v rámci územní působnosti KrP ÚP ČR. Důležitá je i lhůta, do kdy tyto nároky lze uplatnit. V případě územní oblasti MSK, jde o KrP ÚP ČR v Ostravě. **Mzdovými nároky se rozumějí mzda, plat, odstupné a další plnění náležející z pracovního vztahu.** Jestliže ÚP ČR neuspokojí mzdové nároky z části nebo vůbec, může je zaměstnanec uplatnit sám spolu s dalšími peněžitými pohledávkami, které má vůči zaměstnavateli, a to v rámci **insolvenčního řízení** u soudu.

Požádat o uspokojení svých mzdových nároků může zaměstnanec kteroukoliv krajskou pobočku KrP ÚP ČR, resp. její kontaktní pracoviště (§ 4), a to nejpozději do 5 měsíců a 15 kalendářních dnů následujících ode dne, kdy jsou informace podle ustanovení § 4 odst. 4 zveřejněny na úřední desce ÚP ČR. O nároku na plnění pak rozhoduje ÚP ČR prostřednictvím KrP ÚP ČR. Kontakty na jednotlivá kontaktní pracoviště KrP ÚP ČR v regionu MSK jsou uvedeny v příloze této publikace nebo jsou přístupné na internetové adrese: <https://www.uradprace.cz/>

3.1.2. Nezaměstnanost a rekvalifikace:

Situace resp. sociální událost, s níž se dnes setkává velký počet osob aktivně pracovního věku, je nezaměstnanost. Tuto oblast upravuje zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. S nezaměstnaností souvisí možnost případné rekvalifikace, dále pobírání dávky (podpory v nezaměstnanosti či při rekvalifikaci dle § 39 a násl.), jejichž účelem je zabezpečit osobu po nezbytnou dobu, kdy nemá příjem ze zaměstnání, popř. též poskytnutí tzv. kompenzace (dle § 44b a násl.) v situaci nevyplacení odstupného, odbytného či odchodného. Na tuto situaci jsou zaměstnanci povinně pojištěni prostřednictvím sociálního pojištění, jehož součástí je pojistné nejen na důchodové a nemocenské pojištění, ale také pojistné – příspěvek na politiku zaměstnanosti.

Do evidence ÚP ČR jako uchazeč o zaměstnání se může přihlásit **osoba, která nevykonává výdělečnou činnost** (až na výjimky, viz § 24 a § 25), nebo osoba, která dosud nevykonávala pracovní činnost (studenti, žáci atd.), popř.

- ☞ se vrací do pracovní aktivity (po době např. péče o dítě, dočasné invalidity, např. po úrazu apod.),
- ☞ vrací se z ústavní péče (výchovné ústavy, výkon trestu odnětí svobody apod.),
- ☞ vrací se ze zahraničí apod.

Uchazečem o zaměstnání může být, pokud nejde o výjimky (např. ve vztahu k EU apod.), pouze fyzická osoba, která má na území České republiky bydliště a podá žádost o zprostředkování vhodného zaměstnání u KrP ÚP ČR (v Ostravě u osob z regionu MSK).

Uchazečem o zaměstnání se nemůže stát osoba zejména v době, kdy:

- 🔗 je uznána dočasně neschopnou práce (a není zatím vedena u ÚP ČR v evidenci uchazečů o zaměstnání),
- 🔗 vykonává trest odnětí svobody, je ve vazbě nebo v zabezpečovací detenci,
- 🔗 pobírá peněžitou pomoc v mateřství (v době vždy 6 týdnů před porodem a po porodu 6 týdnů),
- 🔗 je invalidní ve třetím stupni, s výjimkou fyzické osoby, která je invalidní ve třetím stupni a je schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

Překážkou pro zařazení i vedení osoby v evidenci uchazečů o zaměstnání jsou situace (§ 25), kdy:

- 🔗 osoba bez vážného důvodu ukončí sama nebo na základě dohody se zaměstnavatelem vhodné zaměstnání zprostředkované KrP ÚP ČR,
- 🔗 zaměstnavatel s osobou ukončí vhodné zaměstnání zprostředkované KrP ÚP ČR z důvodu porušení povinností vztahujících se k vykonávané práci, a to zvláště hrubým způsobem.

V těchto případech pak může ÚP ČR zařadit fyzickou osobu do evidence uchazečů o zaměstnání na základě nové písemné žádosti až po uplynutí 6 měsíců ode dne, který byl uveden jako den nástupu do zaměstnání zprostředkované osobě ÚP ČR.

Jakým způsobem lze předejít vzniku dluhu na zdravotním pojištění po ukončení zaměstnání:

Osoba musí požádat kontaktní pracoviště KrP ÚP ČR, pro územní oblast MSK v Ostravě, o zprostředkování zaměstnání nejpozději do 3 pracovních dnů po skončení zaměstnání nebo jiných činností považovaných za tzv. náhradní doby (tj. např. od ukončení péče o dítě apod.) a dalších (viz § 26).

U osob, které byly pojištěny z pracovního právního vztahu (tj. bylo jim i srazeno povinné pojistné na sociální a zdravotní pojištění z odměny za práci, resp. ze mzdy, platu apod.) nebo se jim započítává tzv. náhradní doba (tj. jiné činnosti např. péče o dítě) pro účely vzniku nároku na podporu, příp. se osoba účastní rekvalifikace, pak zpravidla vzniká nárok na dávky v této oblasti:

- 🔗 podporu v nezaměstnanosti
- 🔗 podporu při rekvalifikaci,
- 🔗 poskytování náhrady /kompenzace/ za nevyplacené odbytné, odstupné či odchodné.

O tyto sociální dávky (označované jako podpory a kompenzace) musí osoba u úřadu práce požádat samostatnou žádostí ke každé z nich, i když už osoba podala u ÚP ČR žádost o zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání, tj. podá žádost o zařazení osoby do evidence uchazečů o zaměstnání a dále žádosti o každou dávku zvlášť.

Dávky v nezaměstnanosti a kompenzace:

🔗 **Podpora v nezaměstnanosti (§ 39 až § 57)**

Nárok má uchazeč o zaměstnání, který získal v době 2 let před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání potřebnou dobu důchodového pojištění:

- buď zaměstnáním nebo
- výkonem jiné výdělečné činnosti (např. jako osoba samostatně výdělečně činná – OSVČ),

- popř. zápočtem tzv. náhradní doby (např. doba péče o dítě), a to v délce alespoň 12 měsíců. Při opakované nezaměstnanosti jsou upraveny výjimky zejména v ustanovení § 48 a § 49.

Podpora v nezaměstnanosti náleží ode dne podání písemné žádosti o podporu. Jestliže uchazeč o zaměstnání požádá o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti nejpozději do 3 pracovních dnů po skončení zaměstnání nebo jiných činností, které jsou považovány za náhradní doby pojištění, přízná se podpora v nezaměstnanosti návazně ihned po skončení zaměstnání nebo činností považovaných za náhradní dobu. Pokud je uchazeči o zaměstnání vypláceno odstupné, odbytné či odchodné, jsou nejdříve vyčerpány tyto nároky a až následně vyplácena podpora z ÚP ČR (doba poskytování podpory se nekrátí).

Některým zaměstnancům, byť plní dobu pojištění a další podmínky, přesto jim podpora v nezaměstnanosti nenáleží, a to u uchazeče o zaměstnání:

- se **kterým byl v době posledních 6 měsíců před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání** zaměstnavatelem skončen pracovněprávní vztah z důvodu porušení povinností zvláště hrubým způsobem,
- **kterému vznikl nárok na výsluhový příspěvek** a tento příspěvek je vyšší než podpora v nezaměstnanosti,
- **který vykonává činnosti**, za které je odměňován ve výši max. ½ minimální mzdy v měsíci (§ 25 odst. 3),
- **po dobu**, po kterou je mu **poskytována podpora při rekvalifikaci nebo poskytnuta kompenzace** za nevyplacené odstupné, odbytné nebo odchodné.

Podpora při rekvalifikaci (§ 39 a násl.)

Tato podpora je poskytována z důvodu rekvalifikace na základě žádosti osoby, a to ode dne, kdy u osoby rekvalifikace započala.

Obě jmenované dávky se uchazečům o zaměstnání neposkytují po dobu zejména:

- poskytování dávek nemocenského pojištění (s výjimkou situací u výkonu výdělečné činnosti v rozsahu do ½ pracovní doby),
- vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody,
- poskytování nebo vyplacení odstupného, odbytného nebo odchodného, (doba poskytování podpory v nezaměstnanosti bude poskytována po vyčerpání této částky a doby),
- nároku na starobní důchod (tj. např. jde o osobu starobního důchodce),

Kompenzace za nevyplacené odstupné, odbytné nebo odchodné (§ 44b):

ÚP ČR poskytne uchazeči o zaměstnání dle ustanovení § 44b a násl. zákona o zaměstnanosti, kterému odstupné, odbytné nebo odchodné nebylo vyplaceno po skončení pracovního nebo služebního poměru, tzv. **kompenzací**.

Žádost o tyto dávky v nezaměstnanosti a o kompenzaci se podává u KrP ÚP ČR příslušné dle trvalého pobytu uchazeče o zaměstnání. Pro osoby v rámci území MSK se žádost podává u KrP ÚP ČR v Ostravě.

Osoba má možnost obrátit se na kterékoliv pracoviště ÚP ČR v rámci MSK. Další informace a formuláře pro žádost o dávky jsou uvedeny na portále Ministerstva práce a sociálních věcí ČR („MPSV“) z oblasti zaměstnanosti na adrese webových stránek:

<https://www.uradprace.cz/>, [MPSV - https://www.mpsv.cz/](https://www.mpsv.cz/)

3.1.3. Pracovní úraz a nemoc z povolání

Zaměstnanci, tj. osoby, které jsou ekonomicky aktivní a které pracují v rámci tzv. závislé činnosti, jsou ze zákona pojištěni prostřednictvím zákonné odpovědnosti zaměstnavatele za škody vzniklé pracovním úrazem nebo nemocí z povolání. Pojistné plnění je požadováno u pojistitelů, jimiž jsou v současnosti dvě komerční pojišťovny na základě Vyhlášky Ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu zaměstnance při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, ve znění pozdějších předpisů. Zákonné pojištění zaměstnavatele je povinné. Plnění z pojištění žádá u pojišťovny zaměstnanec prostřednictvím zaměstnavatele. Není-li právního nástupce zaměstnavatele, který zanikl:

☞ **před 1. lednem 1993**, pak má poškozený právo na plnění za škodu způsobenou pracovním úrazem nebo nemocí z povolání (např. osoba se stane invalidní následkem pracovního úrazu a již nedosahuje dřívějších výdělků jako v době před úrazem, čímž dochází ke škodě, kterou je možné uplatnit) poprvé ohlášenou po 31. prosinci 1992 a dosud neuhrazenou, přímo vůči Kooperativě, pojišťovně, a. s.;

☞ **po 31. prosinci 1992**, má pak poškozený, který utrpěl pracovní úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání po vzniku zákonného pojištění, právo na plnění přímo vůči tě pojišťovně, u které byl pojištěn jeho zaměstnavatel před svým zánikem.

Pojistnou událostí je vznik povinnosti zaměstnavatele nahradit škodu podle zákoníku práce zaměstnanci. Zaměstnanec musí škodu (prokazatelně) uplatnit. Pojišťovna je povinna poskytovat plnění z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání nejpozději do 15 dnů po skončení šetření pojistné události.

Zaměstnanci, který utrpěl pracovní úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání,

je zaměstnavatel podle míry své odpovědnosti povinen poskytnout náhradu (dle ust. § 269 a násl. zákoníku práce, dále ZP) za:

- ☞ ztrátu na výdělku,
- ☞ bolest a ztížení společenského uplatnění,
- ☞ účelně vynaložené náklady spojené s léčením,
- ☞ věcnou škodu.

Dávky z tohoto zákonného úrazového pojištění:

☞ **Náhrada za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti přísluší zaměstnanci (i v případě, kdy je ukončeno zaměstnání):**

- ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem dosahovaným před vznikem škody způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání a plnou výší náhrady mzdy nebo platu včetně zápočtu výše nemocenského;

- do výše jeho průměrného výdělku před vznikem škody i za dobu, kdy mu v době prvních 3 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti nenáleží nemocenské nebo kdy mu nepřísluší náhrada mzdy nebo platu; od 1.7.2019 se hradí nemocenské i první 3 dny.

☞ Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity přísluší zaměstnanci:

- ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody a výdělkem dosahovaným po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání s připočtením případného invalidního důchodu pobíraného z téhož důvodu;
- i při pracovní neschopnosti z jiného důvodu, než je původní pracovní úraz nebo nemoc z povolání; za výdělek po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání se považuje výdělek, z něhož se stanoví výše nemocenského;
- který je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání; nejdéle do konce kalendářního měsíce, v němž dovršil věk 65 let nebo do data přiznání starobního důchodu z důchodového pojištění;
- nenáleží vedle náhrady za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti.

U zaměstnance, který je v době pracovního úrazu nebo zjištění nemoci z povolání v několika pracovních poměrech nebo je činný na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr, se při stanovení výše náhrady za ztrátu na výdělků vychází z průměrných výdělků dosahovaných ve všech těchto pracovněprávních vztazích, a to po dobu, po kterou by mohly trvat.

Další dávky (resp. náhrady) odpovědnosti zaměstnavatele dle zákoníku práce:

- ☞ **Náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění** se poskytuje zaměstnanci jednorázově.
- ☞ **Účelně vynaložené náklady spojené s léčením přísluší tomu, kdo tyto náklady vynaložil.**
- ☞ **Druhy náhrad při úmrtí zaměstnance následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, které je zaměstnavatel povinen v rozsahu své odpovědnosti poskytnout, tj.:**
 - náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s jeho léčením,
 - náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem,
 - náhrada nákladů na výživu pozůstalých,
 - jednorázové odškodnění pozůstalých,
 - náhrada věcné škody.

Pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět.

Plnění a náhrady lze uplatnit (pisemně nebo jiným prokazatelným způsobem) u zaměstnavatele nebo přímo u pojišťovny (Kooparativa, a.s. nebo Česká pojišťovna, a.s., jak výše uvedeno). Kontakty na tyto pojišťovny jsou uvedeny v příloze této publikace nebo na těchto webových stránkách:

<http://www.koop.cz/kontakt/kde-nas-hledat/?zip=Moravskoslezsk%C3%BD+kraj&area=CZ080>

<http://www.ceskapojistovna.cz/p?pojisteni-odpovednosti-zamestnavatele>

3.1.4. Inspekce práce:

Státní úřad inspekce práce (dále jen „úřad“) a oblastní inspektoráty práce (dále jen „inspektorát“), které jsou správními úřady, dle zákona č. 251/2005 Sb., jsou kontrolními orgány na úseku (§ 1):

- ☞ ochrany pracovních vztahů,
- ☞ pracovních podmínek a
- ☞ služby péče o dítě v dětské skupině,
- ☞ působnost a příslušnost orgánů inspekce práce, práva a povinnosti při kontrole
- ☞ sankce za porušení stanovených povinností.

Úřad a inspektoráty kontrolují dodržování povinností vyplývajících z právních předpisů (§ 3):

- ☞ z nichž vznikají zaměstnancům, příslušnému odborovému orgánu nebo radě zaměstnanců nebo zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci práva nebo povinnosti v pracovněprávních vztazích včetně právních předpisů o odměňování zaměstnanců, náhradě mzdy nebo platu a náhradě výdajů zaměstnancům,
- ☞ stanovících pracovní dobu a dobu odpočinku,
- ☞ k zajištění bezpečnosti práce,
- ☞ k zajištění bezpečnosti provozu technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví a právních předpisů o bezpečnosti provozu vyhrazených technických zařízení,
- ☞ o zaměstnávání zaměstnankyň, mladistvých zaměstnanců, zaměstnanců pečujících o děti, jakož i zaměstnanců, kteří prokázali, že převážně sami dlouhodobě pečují o fyzickou osobu, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost),
- ☞ upravujících výkon umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětmi,
- ☞ který stanoví povinnost uskutečnit veřejnou výzvu nebo výběrové řízení na obsazení místa úředníka nebo na obsazení místa vedoucího úředníka územního samosprávného celku, jakož i to, zda veřejná výzva nebo výběrové řízení byly provedeny včetně jejich průběhu,
- ☞ upravujícího péči o dítě v dětské skupině.

Úřad a inspektoráty rovněž kontrolují dodržování

- ☞ kolektivních smluv v částech, ve kterých jsou upraveny individuální pracovněprávní nároky zaměstnanců vyplývajících z právních předpisů, jakož i vnitřních předpisů podle § 305 zákoníku práce,
- ☞ vnitřních předpisů vydaných podle zákoníku práce, jestliže zakládají práva zaměstnanců.

Úřad a inspektoráty kontrolují dodržování právních předpisů upravujících právní postavení i zaměstnanců vyslaných k výkonu práce v rámci nadnárodního poskytování služeb, přičemž ve vzájemné souvislosti posuzují zejména následující skutečnosti za účelem zjištění skutečného místa výkonu činnosti zaměstnavatele v České republice úřad a inspektoráty provedou celkové posouzení všech skutečností charakterizujících činnosti, jež provádí zaměstnavatel v České republice, popřípadě též v jiném členském státě Evropské unie, v němž je usazen, přičemž se vezme v úvahu období 5 let předcházející vyslání zaměstnance.

Sídlem úřadu je Opava. Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě vykonává působnost v Moravskoslezském kraji a Olomouckém kraji (adresa: Živičná 2, 702 69 Ostrava, webová stránka:

<http://www.suip.cz/oip10/o-nas/kde-nas-najdete/>)

3.2. Členění sociálních událostí z oblasti sociálního zabezpečení (bez ohledu na skutečnost, zda jde o osobu vykonávající výdělečné činnosti či nikoliv)

3.2.1. Zdravotní péče

Zdravotní péči poskytují zdravotnická zařízení, resp. poskytovatelé zdravotní služeb, podle zákona o veřejném zdravotním pojištění č. 48/1997 Sb. a dle zákona o zdravotnických službách č. 372/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Financování zdravotní péče zabezpečuje 7 zdravotních pojišťoven (označených kódy), jejichž zdrojem je zákonné pojištění na zdravotní péči:

- ☞ Pojišťovna s postavením tzv. hlavní pojišťovny (garant zdravotní péče):
 - Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR (111), www.vzp.cz
- ☞ Resortní, oborové a podnikové pojišťovny:
 - Vojenská zdravotní pojišťovna ČR (201), www.vozp.cz
 - Česká průmyslová zdravotní pojišťovna (205), www.cpzp.cz
 - Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebních spořitelů (207), www.ozp.cz
 - Zaměstnanecká pojišťovna škoda (209), www.zpskoda.cz
 - Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR (211), www.zpmvcr.cz
 - Revírní bratrská pokladna, zdravotní pojišťovna (213) www.rbp-zp.cz

Podle zákona o veřejném zdravotním pojištění č. 48/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jsou zdravotně pojištěny osoby: (dále jen „pojištěnci“):

- ☞ které mají trvalý pobyt na území České republiky,
- ☞ které na území České republiky nemají trvalý pobyt, pokud jsou zaměstnanci zaměstnavatele, který má sídlo nebo trvalý pobyt na území České republiky,
- ☞ na které se vztahují mezinárodní právní předpisy (EU nebo mezinárodní smlouvy).

Ze zdravotního pojištění jsou vyloučeny (mimo jiné) zejména osoby, které dlouhodobě pobývají v cizině a neplatí pojistné. Po návratu zpět do ČR jsou tyto osoby povinny prokázat, že v cizině byly účastny zdravotního pojištění a platily pojistné, v opačném případě by byly tyto osoby povinny doplatit pojistné v ČR i zpětně za období, kdy pojistné nehradily.

Zdravotní pojištění vzniká tzv. ze zákona, osoba se tedy k pojištění nepřihlašuje na základě svého rozhodnutí a vlastní vůle, ale je pojištěna na základě toho, že je občanem ČR a má zde bydliště (trvalý pobyt), nebo se stane pojištěncem dle mezinárodních smluv apod. Na skutečnosti, že je osoba pojištěna ze zákona nemění nic ani okolnost, že nehradí (dluží) na zdravotním pojištění a je např. osobou tzv. bez příštěší. Pokud osoba není vlastním rozhodnutím pojištěna u soukromé

pojišťovny je automaticky pojištěna u Všeobecné zdravotní pojišťovny dle § 2 zákona č. 551/1991 Sb. o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zdravotní pojištění vzniká dnem:

- 🔄 narození, jde-li o osobu s trvalým pobytem na území České republiky,
- 🔄 kdy se osoba bez trvalého pobytu na území České republiky stala zaměstnancem zaměstnavatele se sídlem na území ČR,
- 🔄 získání trvalého pobytu na území České republiky,
- 🔄 vzniku situace s mezinárodním prvkem, kdy se na osobu vztahují mezinárodní předpisy.

Je tak zřejmé, že pojištění a tím i nárok zdravotní péči vzniká objektivním způsobem, nikoliv subjektivním sjednáním pojištění z vlastní vůle pojištěnce.

Zdravotní pojištění zaniká dnem:

- 🔄 úmrtí pojištěnce nebo prohlášením za mrtvého,
- 🔄 kdy osoba bez trvalého pobytu na území České republiky přestala být zaměstnancem zaměstnavatele se sídlem na území ČR,
- 🔄 ukončení trvalého pobytu na území České republiky,
- 🔄 zániku situace, kdy se na osobu vztahovaly mezinárodní předpisy.

Oznamovací povinnosti plátců pojistného (plátcem pojistného je zaměstnavatel, zaměstnanec, OSVČ, osoby pojištěných bez zdanitelných příjmů):

🔄 **Zaměstnavatel je povinen** nejpozději do 8 dnů provést u příslušné zdravotní pojišťovny oznámení zejména o:

- nástupu zaměstnance do zaměstnání a jeho ukončení;
- změně zdravotní pojišťovny zaměstnancem, pokud mu tuto skutečnost zaměstnanec sdělil;
- rozhodné skutečnosti pro povinnost státu platit za zaměstnance pojistné.

🔄 **Zaměstnanec je povinen** oznámit příslušné zdravotní pojišťovně zejména skutečnosti podle předchozího odstavce neprodleně:

- tehdy, zjistí-li, že jeho zaměstnavatel tuto povinnost nesplnil,
- nebo pokud údaje svému zaměstnavateli nesdělil.

🔄 **Osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) je povinna zejména:**

- do 8 dnů ode dne zahájení nebo ukončení činnosti oznámit zdravotní pojišťovně, u níž je osoba pojištěna, zahájení nebo ukončení samostatně výdělečně činnosti;
- do 8 dnů oznámit zdravotní pojišťovně, že se stala pojištěncem bez zdanitelných příjmů (tj., že je osobou, která si hradí pojistné sama, např. v situaci výkonu činnosti na základě dohody o provedení práce s vyšší odměny do 10.000,- Kč měsíčně);
- do 8 dnů oznámit příslušné zdravotní pojišťovně skutečnosti rozhodné pro vznik nebo zánik povinnosti státu platit za něj pojistné (např. do 8 dnů je potřeba nahlásit zdravotní pojišťovně skutečnost zaevidování osoby u ÚP ČR jako uchazeče o zaměstnání);
- hradit příslušné zdravotní pojišťovně pojistné;

- sdělit v den nástupu do zaměstnání svému zaměstnavateli, u které zdravotní pojišťovny je osoba pojištěna, nebo změny v pojištění v průběhu trvání zaměstnání.

🌀 **Osoby bez zdanitelných příjmů** (např. osoba pracující na dohodu o provedení práce ve výši příjmu do 10 000,- Kč měsíčně, nebo jde např. o ženu s výdělkem do 10.000,- Kč měsíčně na dohodu o provedení práce, avšak s dítětem umístěným na dobu delší než 4 hod. v předškolním zařízení).

🌀 **Zákonný zástupce je povinen sdělit** narození dítěte—pojištěnce do 8 dnů ode dne narození zdravotní pojišťovně, u které je pojištěna matka dítěte v den jeho narození.

Pojištěnec má právo zejména na:

- 🌀 výběr zdravotní pojišťovny, kdy zdravotní pojišťovnu lze změnit maximálně jednou za 12 měsíců, a to vždy jen k 1. dni kalendářního pololetí (§ 11a);
- 🌀 výběr poskytovatele zdravotních služeb, který je ve smluvním vztahu ke zdravotní pojišťovně, u níž je pojištěnec pojištěn;
- 🌀 poskytnutí informací od zdravotní pojišťovny o jemu poskytnutých hrazených zdravotních službách a úhradách za poskytnutou péči;
- 🌀 podílet se na kontrole poskytnuté zdravotní péče hrazené zdravotním pojištěním.

S dotazy ke zdravotní péči a k úhradě za její poskytování, rozsah apod., popř. s dalšími problematickými situacemi se lze obrátit zejména na Všeobecnou zdravotní pojišťovnu ČR: <http://www.vzp.cz/>. Dle ustanovení § 16 příslušná zdravotní pojišťovna: **„hradí ve výjimečných případech zdravotní služby jinak zdravotní pojišťovnou nehrazené, je-li poskytnutí takových zdravotních služeb jedinou možností z hlediska zdravotního stavu pojištěnce. S výjimkou případů, kdy hrozí nebezpečí z prodlení, je takové poskytnutí zdravotních služeb vázáno na předchozí souhlas revizního lékaře“.**

3.2.2. Nemoc

Nárok na nemocenského, jako jednu z dávek nemocenského pojištění, **má pojištěnec**, podle zákona o nemocenském pojištění č. 187/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů (zákon o NP) dle § 21 a násl., **který:**

- 🌀 byl uznán ošetřujícím lékařem dočasně práce neschopným
- 🌀 nebo kterému byla nařízena karanténa.

Pojištěncem nemocenského pojištění je (viz § 5 a § 11 zákon o NP):

- 🌀 zaměstnanec,
- 🌀 osoba samostatně výdělečně činná.

Nárok na nemocenského nemá pojištěnec:

- 🌀 který si úmyslně přivodil dočasnou pracovní neschopnost,
- 🌀 kterému v době dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény vznikl nárok na výplatu starobního důchodu,

u něhož vznikla dočasná pracovní neschopnost nebo byla nařízena karanténa v době útěku z místa vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence.

Doba, po kterou se vyplácí dávka nemocenská se označuje jako „**podpůrčí doba**“. Pojištěnec má nárok na nemocenskou, trvá-li dočasná pracovní neschopnost nebo nařízená karanténa déle než 14 kalendářních dní do konce karantény nebo dočasné pracovní neschopnosti, max. však 380 kalendářních dnů počítaných od vzniku dočasné pracovní neschopnosti (včetně zápočtu předchozí doby trvání dočasné pracovní neschopnosti). Nemocenská v době od 1. ledna 2014 začíná 15. kalendářním dnem trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény a končí dnem, jímž končí dočasná pracovní neschopnost nebo nařízená karanténa, pokud nárok na nemocenskou trvá až do tohoto dne.

Po dobu prvních 14 kalendářních dnů je zaměstnanec, kterému trvá pracovní vztah zakládající účast na nemocenském pojištění, zabezpečen **náhradou mzdy**, kterou poskytuje zaměstnavatel podle zákoníku práce. Náhrada mzdy náleží za pracovní dny a to při dočasné pracovní neschopnosti již od 1. pracovního dne (při karanténě od 1. pracovního dne), a to s účinností od 1. 7. 2019. Náhrada mzdy náleží pouze za ty pracovní dny, po které trval pracovní vztah.

Po uplynutí této doby se nemocenská dávka vyplácí na základě žádosti pojištěnce po dobu dle rozhodnutí OSSZ, kterou stanoví lékař OSSZ. Podmínkou však je, že lze očekávat, že pojištěnec v krátké době, nejdéle však v době 350 kalendářních dnů od uplynutí podpůrčí doby, nabude pracovní schopnost. Takto lze postupovat i opakovaně. Nemocenské lze vyplácet včetně jeho prodloužení nejdéle po dobu 350 kalendářních dnů od uplynutí podpůrčí doby. Orgán nemocenského pojištění vydá rozhodnutí ve věci nemocenské, proti kterému se lze odvolat, neboť jde o správní řízení.

Nemocenské dávky plynou z každé pojištěné výdělečné činnosti zvlášť. U OSVČ je však lhotejno, kolik činností vykonává, pojištěna je jen jednou (tj. 1 uplatnění dávky).

Výše nemocenské dávky je za kalendářní den 60% denního vyměřovacího základu (po jeho redukční úpravě – viz § 21 zákona o NP), který byl stanoven pro účely výše pojistného na sociální a zdravotní pojištění, po dobu první 30 kalendářních dnů. V době od 31. kalendářního dne do 60. dne je výše 66% a od 61. dne pak 72%.

Vyměřovacím základem je zpravidla tzv. hrubá mzda zaměstnance nebo u OSVČ částka, z níž je vypočteno pojistné na sociální a zdravotní pojištění. Výši dávky lze orientačně vypočítat s pomocí „výpočtové kalkulačky“ na webových stránkách MPSV: <http://www.mpsv.cz/cs/13622>, kdy denní vyměřovací základ lze zjistit např. z výplatního lístku zaměstnavatele.

Nemocenské náleží rovněž ve stanovených případech, jestliže ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti (karantény) došlo po skončení pojištěného zaměstnání v době tzv. **ochranné lhůty**. Účelem ochranné lhůty je zajistit bývalého zaměstnance po stanovenou dobu po skončení pojištění pro případ vzniku sociální události (dočasné pracovní neschopnosti) dříve, než opět nastoupí další zaměstnání. Ochranná lhůta v případě uplatňování nároku na nemocenskou činí 7 kalendářních dnů ode dne skončení zaměstnání, které zakládalo účast na nemocenském

pojištění. U zaměstnání kratších než 7 kalendářních dnů činí ochranná lhůta pouze tolik dnů, kolik činilo toto poslední zaměstnání.

Ochranná lhůta neplyne:

- z pojištěné činnosti poživatele starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně,
- ze zaměstnání zaměstnance činného na základě dohody o provedení práce,
- ze zaměstnání malého rozsahu,
- ze zaměstnání, které si žák nebo student sjednali výlučně na dobu školních prázdnin nebo jejich část,
- v případech, že pojištění odsouzeného skončí v době jeho útěku z místa výkonu trestu odnětí svobody.

3.2.3. Těhotenství, mateřství a péče o dítě

V souvislosti se sociálními událostmi jako je těhotenství, narození dítěte a mateřství, péče o dítě, jsou poskytovány primárně dávky z nemocenského pojištění (zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, § 4) u osob, které jsou výdělečně činné a též nemocensky pojištěné:

- 🌀 peněžitá pomoc v mateřství (PPM)
- 🌀 vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství (pobírá jen zaměstnanec, nikoliv OSVČ), (VPTM)
- 🌀 ošetrovné (příspěvek na ošetřování dítěte či jiného člena rodiny, který pobírá pouze zaměstnanec, nikoliv OSVČ), (OČR)
- 🌀 dávka otcovské poporodní péče (dále jen „otcovská“).

Nemocenské dávky a jejich podmínky poskytování spojené s těhotenstvím a péčí o dítě:

🌀 Peněžitá pomoc v mateřství („PPM“):

Základní podmínkou nároku na tuto dávku je skutečnost, že v den, od něhož je dávka přiznávána, musí trvat účast na nemocenském pojištění nebo je osoba stále v ochranné lhůtě, která u těhotenství činí počet dnů trvání zaměstnání (tj pojištěné činnosti) maximálně činí 180 kalendářních dnů (§ 15 a § 32 zákona o NP).

Nárok má z nemocenského pojištění:

- pojištěnka:
 - která porodila dítě;
 - která je těhotná, a to před porodem nejdříve od počátku osmého týdne (zpravidla od počátku však minimálně 6. týdne povinně) před očekávaným dnem porodu. Pokud by pojištěnka nesplnila podmínky pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství, pak lékař rozhodne 6. týdnů před plánovaným porodem o její pracovní neschopnosti z důvodu těhotenství a mateřství a o nástupu na nemocenskou, která pak trvá minimálně 6 týdnů po porodu (dle § 57 a § 59 zákona o NP).

- pojištěnec:
 - pokud převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu (např. soud rozhodne o adopci apod.),
 - pojištěnec (např. otec), který pečuje o dítě, jehož matka zemřela,
 - pojištěnec, který o dítě pečuje a je otcem dítěte nebo manželem ženy, která dítě porodila, pokud matka dítěte nemůže nebo nesmí o dítě pečovat pro závažné dlouhodobé onemocnění, pro které byla uznána dočasně práce neschopnou,
 - pojištěnec, který pečuje o dítě a je otcem dítěte nebo manželem ženy, která dítě porodila, pokud s matkou dítěte uzavřel písemnou dohodu, že bude pečovat o dítě; tuto dohodu lze uzavřít s účinkem na dobu nejdříve od počátku sedmého týdne po porodu dítěte a na dobu nejméně 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích (po dobu tzv. šestinedělí je žena – matka, která porodila, chráněna a nesmí vykonávat výdělečnou činnost).

Podmínkou nároku na PPM je účast pojištěné osoby na nemocenském pojištění zaměstnanců alespoň po dobu 270 kalendářních dnů v posledních 2 letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství.

Pokud pojištěná osoba vykonává samostatně výdělečnou činnost (OSVČ), musí splnit pro podmínku nároku na PPM nejen základní podmínky pro zaměstnance (uvedené v předchozím odstavci), ale také být účastna na pojištění jako OSVČ po dobu alespoň 180 kalendářních dnů v posledním roce přede dnem počátku podpůrcí doby (tj. k počátku čerpání PPM).

Do doby účasti na pojištění pro vznik nároku na PPM se započítává také doba tzv. „náhradní doba“, a to:

- doba studia na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole nebo na konzervatoři považovaná za soustavnou přípravu na budoucí povolání pro účely důchodového pojištění, **jestliže toto studium bylo úspěšně ukončeno**,
- doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, pokud byl tento důchod odňat a po odnětí tohoto důchodu vznikla, popřípadě dále trvala pojištěná činnost.

Doba, po kterou je dávka PPM poskytována (tj. podpůrcí doba) činí u:

- **pojištěnky:**
 - 28 týdnů, pokud dítě porodila,
 - 37 týdnů, pokud porodila zároveň dvě nebo více dětí, přičemž po uplynutí 28 týdnů podpůrcí doby PPM náleží, jen jestliže pojištěnka dále pečuje alespoň o dvě z těchto dětí,

Nástup na PPM nastává dnem, který pojištěnka určí v období od počátku 8. do počátku 6. týdne před očekávaným dnem porodu.

- **pojištěnce:**
 - 22 týdnů, a to např. u otce, který pečuje o dítě, kdy matka dítěte je umístěna ve zdravotnickém zařízení nebo zemřela, a pojištěnec převzal dítě a pečuje o něj na základě rozhodnutí příslušného orgánu – např. dle rozhodnutí soudu o převzetí do péče, o adopci apod.),

- 31 týdnů, když pečuje o více než jedno dítě, a zároveň jde o péči z důvodu, že pečuje o dítě, jehož matka je umístěna ve zdravotnickém zařízení nebo zemřela; (převzal dítě a pečuje o něj na základě rozhodnutí příslušného orgánu – např. i rozhodnutí o adopci apod.).

Výše PPM činí 70 % denního upraveného vyměřovacího základu pro stanovení sociálního a zdravotního pojištění z výkonu výdělečné činnosti (viz § 21 zákona o NP).

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství („VPTM“):

Nárok na tuto dávku má zaměstnankyně z nemocenského pojištění dle § 42 a násl., která byla z důvodu těhotenství, mateřství nebo kojení převedena zaměstnavatelem na jinou práci a z tohoto důvodu dosahuje bez svého zavinění nižšího příjmu než před tímto převedením, a to:

- těhotná zaměstnankyně (nikoliv pokud jde o OSVČ) za kalendářní dny, v nichž trvalo převedení na jinou práci, nejdéle do počátku 6. týdne před očekávaným dnem porodu (neboť poté žena nastupuje na mateřskou dovolenou – PPM nebo nemocenskou z důvodu těhotenství a porodu, pokud nemá nárok na PPM).
 - těhotná žena nebo žena do období konce devátého měsíce po porodu nebo kojící žena, která je převedena na jinou práci, protože:
 - práce, kterou předtím konala, je pracovní právními předpisy zakázána těhotným ženám obecně, (tj. objektivní příčina)
 - nebo podle rozhodnutí ošetřujícího lékaře ohrožuje tato práce její těhotenství v jejím konkrétním případě, (subjektivní situace)
- pokud v souvislosti s tímto převedením dosahuje bez svého zavinění nižšího započitatelného příjmu, než před tímto převedením na jinou práci nebo ustanovením na jiné služební místo.
- Nárok na tuto dávku má také těhotná zaměstnankyně, která je převedena na jiné služební místo, protože z důvodu těhotenství nemůže veřejně vystupovat.
 - Za převedení na jinou práci nebo ustanovení na jiné služební místo se považuje také úprava pracovních podmínek spočívající v:
 - snížení množství požadované práce a pracovního tempa (nikoliv však snížení pracovního úvazku),
 - přeložení k výkonu práce do jiného místa nebo k převedení na jiné pracoviště,
 - zproštění výkonu noční práce (služby v noci).

Nárok na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství nemá zaměstnankyně, pokud je např.:

- činná na základě dohod (dle zákoníku práce), tj. nejde o pracovní poměr,
- odsouzenou ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve výkonu zabezpečovací detence a zařazenou do práce,
- účastna pojištění z důvodu výkonu zaměstnání malého rozsahu,
- dobrovolnou pracovníci pečovatelské služby,
- žákyňi nebo studentkou, pokud zaměstnání spadá do období prázdnin,
- zahraničním zaměstnancem.

Výše vyrovnávacího příspěvku se stanoví jako rozdíl mezi denním vyměřovacím základem zjištěným ke dni převedení zaměstnankyně na jinou práci a průměrem jejích započitatelných příjmů připadajícím na jeden kalendářní den v jednotlivých kalendářních měsících po tomto převedení. Poskytuje se od vzniku sociální události (od převedení na jinou práci) za kalendářní dny, v nichž trvalo převedení na jinou práci nebo ustanovení na jiné služební místo.

Ošetřovné (při péči o dítě dle § 39 a násl.):

Nárok má zaměstnanec, který nemůže vykonávat v zaměstnání práci z důvodu:

- ošetřování dítěte (z důvodu jeho nemoci nebo úrazu):
 - dítěte mladšího 10 let, pokud toto dítě onemocnělo nebo utrpělo úraz, nebo
 - jiného člena domácnosti (tj. i dítěte ve věku 10 a více let), jehož zdravotní stav z důvodu nemoci nebo úrazu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou fyzickou osobou, nebo členky domácnosti, která porodila, jestliže její stav v době bezprostředně po porodu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou fyzickou osobou, nebo

- péče o dítě mladší 10 let (z jiného důvodu, než nemoc dítěte), protože:
 - škola, školské zařízení, popřípadě jiné obdobné zařízení pro děti, v jehož denní nebo týdenní péči dítě jinak je, jsou uzavřeny z důvodu havárie, mimořádného opatření při epidemii nebo jiné nepředvídané události,
 - dítě nemůže být pro nařízenou karanténu v péči školy, školského zařízení, popřípadě jiného obdobného zařízení pro děti, v jehož denní nebo týdenní péči dítě jinak je,
 - fyzická osoba, která jinak o dítě pečuje, onemocněla, utrpěla úraz, porodila nebo jí byla nařízena karanténa, a proto nemůže o dítě pečovat, apod.

Podmínkou nároku na ošetřovné je, že platí tyto dvě podmínky zároveň, a to:

- Osoba (o kterou je pečováno) žije se zaměstnancem v domácnosti. Tato podmínka ale neplatí v případě ošetřování nebo péče o dítě mladší 10 let jeho rodičem (neboť může být dítě např. svěřeno matce a otci stanoveno výživné).
- Jiná osoba z důvodu ošetřování dítěte nebo péče o ně (zpravidla matka), nemá z důvodu péče o toto dítě nárok na výplatu peněžité pomoci v mateřství nebo má nárok na rodičovský příspěvek. Tato podmínka ale neplatí, pokud tato jiná osoba, která pečuje o dítě, onemocněla, utrpěla úraz, nebo nastaly jiné důvody, porodila nebo jí byla nařízena karanténa, a proto nemůže o dítě nyní krátkodobě pečovat.

Výše dávky, doba poskytování dávky (podpůrčí doba) a další podmínky jsou pak shodné jako v případě ošetřovného při péči o jiného člena domácnosti nebo o osobu blízkou (viz podrobněji následující kapitola), v zákoně o NP uvedeny v § 42 a násl.

Otcovská dávka (§ 38a a násl. zákona o NP včetně § 21):

Nárok má pojištěnec (jak zaměstnanec, tak OSVČ), který nemůže vykonávat práci z důvodu, že pečuje o dítě:

- jehož je otcem,

- které převzal do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, pokud dítě ke dni převzetí do této péče nedosáhlo 7 let věku.

Otcovská náleží, jen nastal-li nástup na otcovskou v období 6 týdnů ode dne narození dítěte nebo ode dne převzetí dítěte do péče.

Nárok na otcovskou nemají pojištěnci vykonávající nemocensky pojištěnou činnost:

- ve vazbě,
- odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zařazení do práce a osoby
- ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce.

Podmínkou nároku na otcovskou u osoby samostatně výdělečně činné je účast na pojištění jako OSVČ.

Podpůrčí doba (doba poskytování):

- činí 1 týden.
- začíná nástupem na otcovskou.
- Nástup na otcovskou nastává dnem, který pojištěnec určí v období 6 týdnů ode dne narození dítěte nebo ode dne převzetí dítěte do péče.
- Podpůrčí doba u otcovské se nepřerušuje.

Výše otcovské činí za kalendářní den 70 % denního vyměřovacího základu.

Nárok na dávky nemocenského pojištění, tj. na peněžitou pomoc v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství i na ošetřovné či otcovskou dávku, se uplatňuje prostřednictvím zaměstnavatele pečující osoby (pojištěnce) u OSSZ příslušné dle sídla zaměstnavatele (resp. trvalého pobytu, pokud je zaměstnavatelem fyzická osoba), kteří mají k dispozici příslušné formuláře žádostí. Kontaktní údaje na příslušná pracoviště OSSZ jsou uvedeny v příloze této publikace nebo na této webové stránce: <https://www.cssz.cz/web/cz/nemocenske>

3.2.4. Péče o osoby blízké z důvodu krátkodobé nemoci, úrazu nebo porodu ženy:

V průběhu pracovního aktivního života osob se stávají krátkodobé situace, kdy je třeba zabezpečit péči o jiného člena rodiny nebo domácnosti – např. při onemocnění manžela, rodiče, staršího dítěte (ve věku nad 10 let), nebo jiné osoby blízké, která žije se zaměstnancem v domácnosti a zdravotní stav nebo léčba osoby vyžaduje přítomnost a péči další osoby dle názoru lékaře. V takových případech má zaměstnanec na základě vystavení lékařského potvrzení ošetřujícím lékařem pečované osoby (např. matka dítěte může onemocnět a nemůže pečovat o dítě) právo požádat o dávku tzv. **ošetřovné** ze systému sociálních dávek dle zákona o nemocenském pojištění č. 187/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Nárok na dávku – ošetřovného dle § 38 a násl. – má zaměstnanec, který nemůže vykonávat v zaměstnání práci z důvodu ošetřování:

- člena domácnosti (prarodič, dítě ve věku nad 10 let, partner, matka dítěte apod.), jehož zdravotní stav z důvodu nemoci nebo úrazu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou fyzickou osobou,
- nebo členky domácnosti, která porodila, jestliže její stav v době bezprostředně po porodu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou fyzickou osobou.

Doba, po kterou se ošetřovné poskytuje, je označována za podpůrní dobu. Ta činí maximálně (může však trvat dle lékařského potvrzení po kratší dobu než je doba její maximální délky, nikoliv však déle):

- 9 kalendářních dnů,
- 16 kalendářních dnů, jde-li o osamělého zaměstnance, který má v trvalé péči aspoň jedno dítě ve věku do 16 let, které neukončilo povinnou školní docházku.

Za osamělého zaměstnance se považuje zaměstnanec (§ 40):

Za osamělého zaměstnance se pro účely ošetřovného považuje zaměstnanec svobodný, ovdovělý nebo rozvedený, pokud nežije s družkou (druhem) nebo v registrovaném partnerství. Za osamělého zaměstnance se považuje i zaměstnanec, jehož manželka (manžel) je ve výkonu trestu odnětí svobody uloženého v trvání nejméně 1 roku nebo ve výkonu zabezpečovací detence, nebo bylo-li zahájeno řízení o prohlášení manželky (manžela) za nezvěstnou anebo za mrtvou, a tento zaměstnanec nežije s družkou (druhem).

Podpůrní doba (doba poskytování dávky) u ošetřovného počíná od prvního dne potřeby ošetřování nebo péče za podmínky, že nenáleží zaměstnanci odměna za práci z důvodu zajištění péče o tuto osobu. V případě, že osoba pečující v průběhu trvání péče opět nastoupí do zaměstnání, pak po tuto dobu nárok na ošetřovné není, doba výkonu zaměstnání se však započte do počtu dní, po které mělo trvat ošetřování člena rodiny.

Někteří zaměstnanci však nárok na ošetřovné nemají, a to zejména:

- zaměstnanci činní na základě dohod dle zákoníku práce,
- domácí zaměstnanci,
- dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
- odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zařazení do práce,
- pojištěnci, kteří jsou žáky nebo studenty, ze zaměstnání, které spadá výlučně do období školních prázdnin nebo prázdnin,
- zaměstnanci pojištění z důvodu výkonu zaměstnání malého rozsahu,
- zahraniční zaměstnanci.

Nárok na výplatu ošetřovného nemá zaměstnanec v době, kdy pobírá od zaměstnavatele náhradu za ztrátu mzdy z důvodu pracovní neschopnosti nebo karantény (tj. v době poskytování náhrady zaměstnavatelem do 14. dne dočasné pracovní neschopnosti.). Nárok na ošetřovné nemá OSVČ.

Výše ošetřovného za kalendářní den činí 60 % denního upraveného (redukovaného) vyměřovacího základu zaměstnance. Vyměřovacím základem je zpravidla tzv. hrubá mzda.

Z tohoto základu je sráženo sociální a zdravotní pojištění.

Nárok na ošetrovné se uplatňuje prostřednictvím zaměstnavatele u OSSZ příslušné dle sídla zaměstnavatele (resp. trvalého pobytu, pokud je zaměstnavatelem fyzická osoba) s potvrzením od lékaře osoby, jejíž zdravotní stav odůvodňuje poskytnutí péče. Kontaktní údaje na příslušná pracoviště OSSZ jsou uvedeny v příloze této publikace nebo na této webové stránce: <https://www.cssz.cz/web/cz/nemocenske>

3.2.5. Invalidita

Následkem onemocnění nebo úrazu, ať už při výkonu zaměstnání či mimo něj, může dojít u osoby k takovému snížení pracovní schopnosti s ohledem na zdravotní stav osoby, že ta není plně schopná dále vykonávat výdělečnou činnost v dosavadním rozsahu, v dané oblasti, popř. vůbec. Zpravidla jde o situace, kdy osoba (pokud nejde o úraz) onemocní dlouhodobým onemocněním, které přejde v takové postižení zdravotního stavu, které již není možno řešit v rámci např. nemocenských dávek, nebo má tento stav již trvalý charakter. V takových případech jsou poskytovány **invalidní důchody**, a to dle zákona o důchodovém pojištění č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve 3 úrovních dle rozsahu (stupně) invalidity – I. až III. podle rozsahu zdravotního postižení osoby (§ 38 až § 42).

K tomu, aby byla osoba zabezpečena příjmem z dávky – invalidního důchodu dle § 38 a násl. – je třeba, aby plnila několik rozhodných skutečností, a to:

- 🌀 aby její zdravotní stav odpovídal posouzení invalidity,
- 🌀 plněním odpovídající doby důchodového pojištění osoby v určitém věku, kdy tato podmínka nemusí být splněna u pracovního úrazu,
- 🌀 nedosažení věku (zpravidla) 65 let (resp. nedosažení důchodového věku).

Posouzení invalidity

Pojištěnec je invalidní, jestliže **z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti** nejméně o 35 %. Další rozsah zdravotního postižení pro účely určení stupně invalidity, a to v I. až ve III. stupni rozsahu, je z hlediska poklesu pracovní schopnosti následující:

- 🌀 nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jde o invaliditu I. stupně,
- 🌀 nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jde o invaliditu II. stupně,
- 🌀 nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu III. stupně.

Doba pojištění

Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku:

- 🌀 do 20 let méně než jeden rok,
- 🌀 od 20 let do 22 let jeden rok,
- 🌀 od 22 let do 24 let dva roky,
- 🌀 od 24 let do 26 let tři roky,
- 🌀 od 26 let do 28 let čtyři roky a
- 🌀 nad 28 let pět roků.

Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období:

- ☞ před vznikem invalidity,
- ☞ u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění jen dva roky,
- ☞ a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity,
- ☞ u pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků.

Podmínka splnění potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity;

Pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se za dobu pojištění považuje též doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice, a to před dosažením 18 let věku, nejdříve však po ukončení povinné školní docházky, a po dosažení věku 18 let po dobu prvních 6 let tohoto studia.

Do doby pojištění se započítává i tzv.:

- ☞ **dopočtená doba**, kterou je doba ode dne vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení důchodového věku žen stanoveného pro bezdětné ženy, shodné podmínky jsou pak i pro muže, vychází se tedy při výpočtu doby pojištění z předpokladu, jako by osoba vykonávala výdělečnou činnost bez přerušení do věku odchodu do důchodu,
- ☞ **náhradní doba pojištění** (tj. např. péče o dítě, doba studia apod.).

Výsledná částka výše invalidního důchodu je vždy součtem dvou samostatných částek, a to:

- ☞ **základní výměry invalidního důchodu**, která činí 10 % průměrné mzdy měsíčně, a je pro všechny stupně invalidního důchodu shodná;
- ☞ **procentní výměry invalidního důchodu**, která je vypočtena z počtu let pojištění vynásobená příslušným koeficientem a dále z výše výpočtového základu (tj. z výše výdělku resp. vyměřovacího základu).

Pobírání dávky invalidního důchodu nebrání výkonu výdělečné činnosti, jejíž povaha a rozsah odpovídá omezení dle povahy zdravotního postižení osoby. Proto je nezbytné konzultovat možnou výdělečnou činnost s příslušným lékařem OSSZ.

Každá osoba má právo podat žádost o dávku důchodového pojištění. OSSZ je povinna sepsat žádost o dávku důchodového pojištění (dle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů) bez ohledu na skutečnost, zda má zato, že občan nespňuje podmínky stanovené pro nárok na dávku důchodového pojištění nebo není-li žádost občana doložena všemi potřebnými doklady. Žádost lze podat nejdříve 4 měsíce přede dnem, od kterého občan žádá dávku důchodového pojištění přiznat.

V průběhu řízení o přiznání dávky důchodového pojištění, které je upraveno dle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, má možnost žadatel o důchod písemně **požádat o poskytnutí zálohy** na výplatu důchodu u ČSSZ, než bude rozhodnuto o důchodu.

Nárok na důchod je potřeba uplatnit písemně u OSSZ dle trvalého pobytu osoby. O žádosti o dávku rozhoduje ČSSZ. Bližší informace k nárokům na dávku invalidního důchodu lze získat na webových stránkách Ministerstva práce sociálních věcí ČR: <https://www.mpsv.cz/> a dále na stránkách České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ): <https://www.cssz.cz/>. Adresa sídla ČSSZ je – Křížová 25, 225 08 Praha 5.

3.2.6. Zajištění dávkou důchodu v důsledku seniorského věku – stáří osoby:

V případě, že osoba dosáhne stanoveného věku a dalších podmínek (zpravidla dosáhne počtu let pojištění včetně náhradních dob pro odchod do tzv. řádného důchodu), pak mu vzniká nárok na **starobní důchod**. Jde o dávku podmíněnou určitou dobou sociálního pojištění (tj. dobou výkonu výdělečné činnosti a tzv. náhradních dob pojištění⁴) a z tohoto pojištění je pak poskytován důchod dle dosahovaných výdělků. Těmito důchody (označovanými za „přímé“, tj. příjemce důchodu je totožný s dříve pojištěnou osobou) jsou:

- **starobní (řádný), popř. poměrný (výjimky),**
- **předčasné důchody.**

Poskytované dle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Kompetence orgánů a postup osob při vyřizování důchodů je upraven zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Pojištěnec má nárok na (řádný⁵) starobní důchod (§ 29) zákona o důchodovém pojištění, jestliže:

- získal potřebnou dobu pojištění
- a dosáhl stanoveného věku dle zákona o důchodovém pojištění.

Výše důchodu je stanovena shodně jako u invalidního důchodu, tj. je také tvořena ze součtu dvou částí – a to základní výměry (která je shodná ve výši 10% průměrné mzdy) a procentní výměry závislé zejména na době pojištění osoby a výši výdělku. Podmínky i řízení a rozhodování je upraveno shodnými předpisy jako v případě invalidity.

Jaké jsou možnosti dosažení nároku na starobní důchod:

Základní možnost starobního důchodu je situace, kdy **pojištěnec má nárok na starobní důchod řádný (§ 29 odst. 1), kdy dosáhl stanovený věk (a též potřebnou dobu pojištění), ten** je uveden, mimo ustanovení zákona o důchodovém pojištění, v jeho příloze (tato příloha je též uvedena na webové stránce MPSV: <https://www.cssz.cz/web/cz/starobni-duchod>).

Další možnosti dosažení nároku na starobní důchod jsou situace výjimek (§ 29 odst. 2 – 4 zákona), kdy pojištěnec má nárok na starobní důchod také tehdy, pokud získal dobu pojištění nejméně 15 až 20 let, popř. 30 let, a to dle toho, kdy dosáhl věku alespoň 65 let a výše (tzv. **poměrné důchody**).

4 Doby pojištění a náhradní doby pojištění uvádí ustanovení § dle § 11 a 12 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

5 Řádný starobní důchod je důchod získaný při dosažení stanovené hranice důchodového věku a splnění stanovené – zákonné doby pojištění bez dalších podmínek.

Pojištěnec má také nárok na starobní důchod ještě před dosažením důchodového věku (předčasný důchod dle § 31), jestliže získal potřebnou dobu pojištění a zároveň mu do dosažení důchodového věku ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše

- 🕒 3 roky, pokud jeho důchodový věk je nižší než 63 let,
- 🕒 5 roků, pokud jeho důchodový věk (kdy by měl odejít do řádného důchodu) činí alespoň 63 let a zároveň on dosáhl věku alespoň 60 let.

Nárok na důchod je potřeba uplatnit písemně u OSSZ dle trvalého pobytu osoby. Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna sepsat žádost o dávku důchodového pojištění; nesmí odmítnout sepsání žádosti, a to i když má za to, že občan nespĺňuje podmínky stanovené pro nárok na dávku důchodového pojištění nebo není-li žádost občana doložena potřebnými doklady. Žádost o důchod lze podat nejdříve 4 kalendářní měsíce před datem, od něhož má být důchod přiznán. V průběhu aktivního pracovního života má právo každá osoba na bezplatné zaslání údajů (1 x ročně) pro zjištění nároku na dávky důchodového pojištění a jejich výši, a to především z důvodu včasného dohledání všech potřebných podkladů pro zjištění nároku na důchod a jeho výši. Jde o tzv. informativní osobní list důchodového pojištění dle § 40a zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, který ČSSZ zašle osobě na základě její písemné žádosti. O žádosti o dávku rozhoduje ČSSZ (viz § 80 a násl. zákona č. 582/1991 Sb.). V průběhu řízení o přiznání dávky má možnost žadatel o důchod písemně **požádat o poskytnutí zálohy** na tyto dávky opět u ČSSZ.

Bližší informace k nárokům na dávku starobního důchodu lze získat na webových stránkách Ministerstva práce sociálních věcí ČR: <https://www.mpsv.cz> a dále na stránkách České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ): <https://www.cssz.cz/>. Adresa sídla ČSSZ je – Křížová 25, 225 08 Praha 5.

3.2.7. Ztráta živitele (osiřeni, ovdovění)

Sociální událost osiřeni nebo ovdovění je řešena shodnými právními předpisy jako invalidita nebo stáří (tj. zákonem o důchodovém pojištění a zákonem o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). Jde o dávky dle zákona o důchodovém pojištění dle ustanovení § 49 a násl., jejichž výše se odvíjí od výše výdělků a pojištění zemřelé osoby – pojištěnce. Vychází tak z vyměřovacího základu pro určení výše sociálního a zdravotního pojištění zemřelého, na jehož výživu byly osoby blízké (pozůstalé) odkázány (tzv. důchody „odvozené“ – osoba příjemce důchodu je odlišná od osoby pojištěnce): (§ 49 až § 53)

Důchody pozůstalých⁶

- 🕒 vdovský
- 🕒 vdovecký
- 🕒 sirotčí

⁶ Jde o důchody tzv. odvozené, pojištěna osoba není totožná s osobou, která pobírá důchod pozůstalé osoby. Naopak důchody starobní a invalidní jsou důchody přímé, osoba pojištěná je totožná s osobou pobírající důchod

Jednotlivé dávky:

 vdovský nebo vdovecký důchod: Vdova nebo vdovec má nárok na vdovský nebo vdovecký důchod po manželovi/manželce, kdy zemřely:

- byl poživitelem starobního nebo invalidního důchodu, nebo
- splnil ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřel následkem pracovního úrazu.

Pozn.: Z poměru mezi druhem a družkou nevzniká nárok na důchod, tj. po zemřelém druhovi či družce.

Vdovský nebo vdovecký důchod náleží po dobu jednoho roku od smrti manžela (manželky).

Jakmile uplyne doba 1 roku, mohou být splněny podmínky pro důchod opětovně, pokud vdova nebo vdovec:

- pečuje o nezaopatřené dítě,
- pečuje o dítě, které je závislé (dle zákona o sociálních službách), na péči jiné osoby ve stupni II až IV,
- pečuje o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela, který s ní žije v domácnosti a je závislý na péči jiné osoby ve stupni II až stupni IV (dle zákona o sociálních službách),
- je invalidní ve třetím stupni, nebo
- dosáhla alespoň věku o 4 roky nižšího, než činí důchodový věk, je-li důchodový věk nižší.

Nárok na vdovský důchod vznikne znovu také tehdy, jestliže se splní některá z podmínek uvedených v předchozím odstavci do 2 let po zániku dřívějšího vdovského důchodu.

Nárok na vdovský nebo vdovecký důchod zaniká:

- uzavřením nového manželství,
- dnem právní moci rozhodnutí soudu o tom, že vdova úmyslně způsobila smrt manžela jako pachatelka, spolupachatelka nebo účastnice takového trestného činu.

Výše důchodu – vdovský nebo vdovecký důchod je součtem výše základní a procentní výměry:

- základní výměra činí 10 % průměrné mzdy měsíčně,
- výše procentní výměry vdovského a vdoveckého důchodu činí 50 % procentní výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, na který měl nebo by měl nárok manžel (manželka) v době smrti.

 sirotčí důchod: Na sirotčí důchod má nárok **nezaopatřené dítě**⁷,

- pokud zemřel:
 - rodič (osvojitel) dítěte, nebo
 - osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do výchovy jiné osoby nebo do společné výchovy manželů,

⁷ Kdo se považuje za nezaopatřené dítě stanoví § 20 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

- jestliže rodič (osvojitel) nebo osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů:
 - byli poživateli starobního nebo
 - invalidního důchodu nebo
 - ke dni smrti splnili podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod nebo
 - splnili podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod
 - zemřeli následkem pracovního úrazu.

Nárok na sirotčí důchod zaniká:

- osvojením (ve vztahu ke každému rodiči zvlášť u oboustranně osiřelého dítěte),
- ukončením přípravy na povolání, (tj. dítě již není nezaopatřeným),
- dnem právní moci rozhodnutí soudu o tom, že dítě úmyslně způsobilo smrt rodiče, je spolupachatelem nebo účastníkem takového trestného činu.

Pro účely vzniku nároku na sirotčí důchod se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou, byla-li získána aspoň polovina potřebné doby pojištění. Ustanovení § 52 obsahuje i další výjimky posuzované doby pro nárok na důchod. Osiřelé nezaopatřené dítě má za splnění podmínek nárok na sirotčí důchod po každém z rodičů (osvojitelů) nebo osobě, která převzala do péče nahrazující péči rodičů. V průběhu řízení o přiznání dávky důchodového pojištění má možnost žadatel o důchod písemně požádat o **poskytnutí zálohy na výplatu důchodu** u ČSSZ.

Blížší informace k nárokům na dávku důchodu lze získat na webových stránkách MPSV ČR: <http://www.mpsv.cz/cs/3> a dále na stránkách ČSSZ: <https://www.cssz.cz/>. Ostatní postupy a kompetence orgánů jsou shodné jako v případě invalidního důchodu. Adresa sídla ČSSZ je – Křížová 25, 225 08 Praha 5.

3.2.8. Péče o dítě (rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, porodné)

Dalšími dávkami, kromě dávek nemocenského pojištění spojených se zajištěním péče o děti osob vykonávajících výdělečnou činnost (tj. sociálních dávek dle zákona č. 187/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů), jsou nepojistné sociální dávky, kterými je poskytována finanční podpora rodinám pečujícím o děti a rodinám s nízkými příjmy. Jde o **dávky ze systému státní sociální podpory** dle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jejichž výše se odvíjí od výše příjmů rodiny a od skutečnosti, zda je rodiči vykonávána výdělečná činnost. Jednotlivé uvedené dávky plní konkrétní účel.

Porodné (§ 44 a násl.)

Touto dávkou se nízkopříjmové rodině jednorázově přispívá na náklady související s narozením prvního a druhého dítěte. **Nárok na porodné** je vázán na stanovenou a posuzovanou hranici příjmů v rodině, která v kalendářním čtvrtletí předcházejícím narození dítěte musí být nižší než 2,7 násobek životního minima rodiny. Nárok na porodné může za splnění podmínek vzniknout nejen rodiči dítěte, ale i osobě, která dítě převzala do péče nahrazující péči rodičů.

Výše porodného čini:

- 13 000 Kč na první narozené dítě a 10 000 Kč na druhé dítě,

- narodí-li se s prvním živě narozeným dítětem další živě narozené dítě nebo děti, výše porodného činí 19 500 Kč.

Přídavek na dítě (§ 17 a násl.)

Přídavek na dítě je základní dlouhodobou měsíčně opakovanou dávkou poskytovanou rodinám s nezaopatřenými dětmi, dávka je však příjmem dítěte. **Nárok na dávku** mají rodiny s příjmem do 2,7 násobku životního minima. Rodiny, jejichž alespoň jedna ze společně posuzovaných osob má v rozhodném kalendářním čtvrtletí příjem z výkonu výdělečné činnosti nebo je zajištěna pojistnými sociálními dávkami, nebo pobírá dávku za poskytovanou péči dítěti (rodičovský příspěvek nebo příspěvek na péči), je přídavek na dítě poskytován ve zvýšené výměře.

Výše přídavku na dítě je odvozena dle věku dítěte a činí:

Věk nezaopatřeného dítěte	Přídavek na dítě v Kč měsíčně	Přídavek na dítě ve zvýšené výměře v Kč měsíčně
do 6 let	500	800
6 – 15 let	610	910
15 – 26 let	700	1000

Rodičovský příspěvek (§ 30 a násl.):

Nárok na rodičovský příspěvek má rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině, a to až do vyčerpání celkové částky 220 000 Kč, nejdéle do 4 let věku dítěte. V případě, že nejmladším dítětem v rodině jsou 2 či více dětí narozených současně (dále jen „vícerčata“), má tento rodič nárok na 1,5násobek částky 220000Kč. Dávka je příjmem rodiče.

Volba doby a měsíční výše příspěvku:

Jestliže alespoň jednomu z rodičů lze stanovit k datu narození dítěte 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu pro stanovení peněžité pomoci v mateřství nebo nemocenské v souvislosti s porodem nebo převzetím dítěte podle zákona o nemocenském pojištění, pak rodič si může volit výši a tím i délku pobírání rodičovského příspěvku.

Maximální měsíční **výše rodičovského příspěvku** se stanoví ve vazbě na vyměřovací základ, a to tak, že rodič volí výši rodičovského příspěvku do částky:

- nepřevyšující 7 600 Kč měsíčně,
- převyšující 7600 Kč měsíčně, jestliže lze aspoň jednomu z rodičů v rodině stanovit k datu narození nejmladšího dítěte v rodině 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu v částce převyšující 7600Kč, s tím, že zvolená výše rodičovského příspěvku nesmí přesáhnout 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu měsíčně. V případě, že u každého z rodičů lze stanovit ke dni narození dítěte uvedený denní vyměřovací základ, vychází se při stanovení výše rodičovského příspěvku z toho denního vyměřovacího základu, který je vyšší, nebo

- 1,5násobku částek uvedených v písmenu a) nebo b) v případě péče o víceročata, nejvýše však do výše 1,5násobku 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu měsíčně.

V případě, že vyměřovací základ lze stanovit u obou rodičů, vychází se z toho, který je vyšší. Volbu výše rodičovského příspěvku je možno měnit jedenkrát za tři měsíce. Příjmy rodiče nejsou sledovány. Rodič může při nároku na výplatu rodičovského příspěvku zlepšovat sociální situaci rodiny výdělečnou činností, ale musí v této době zajistit péči o dítě jinou zletilou osobou.

Podmínkou nároku na rodičovský příspěvek je, že dítě:

- mladší 2 let navštěvuje jesle, mateřskou školu nebo jiné zařízení pro děti předškolního věku v rozsahu nepřevyšujícím 46 hodin v kalendářním měsíci,
- navštěvuje léčebně rehabilitační zařízení nebo jesle, mateřskou školu nebo obdobné zařízení pro zdravotně postižené předškolní děti v rozsahu nepřevyšujícím 4 hodiny denně,
- zdravotně postižené navštěvuje jesle, mateřskou školu nebo obdobné zařízení pro děti předškolního věku v rozsahu nepřevyšujícím 6 hodin denně.
- jehož osamělý rodič nebo oba rodiče jsou závislí na pomoci jiné osoby ve stupni III nebo IV, navštěvuje jesle, mateřskou školu nebo obdobné zařízení pro děti předškolního věku v rozsahu nepřevyšujícím 4 hodiny denně,
- u něhož je péče zajištěna jinou zletilou osobou v době, kdy je rodič výdělečně činný nebo je žákem či studentem soustavně se připravujícím na budoucím povolání s výjimkou studia za trvání služebního poměru příslušníků ozbrojených sil.

U dítěte, které dovršilo 2 roky věku, není docházka do zařízení omezena.

O těchto dávkách rozhoduje Úřad práce ČR, tj. KrP ÚP ČR dle trvalého pobytu osoby žadatele, v území MSK pak KrP v Ostravě, resp. její kontaktní pracoviště na území MSK. Formuláře žádostí lze vyzvednout přímo na tomto úřadě, nebo na stránkách MPSV: <https://www.mpsv.cz/>; <https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare>

3.2.9. Úmrtí osoby – pohřebné

Každé úmrtí osoby působí osobám blízkým nejen zármutek, ale další nelehké situace, které je třeba řešit a přitom mohou mít dopad i do rozpočtu rodiny. Jednou z těchto situací je potřeba vypravení pohřbu, s čímž je spojena nemalá finanční zátěž pro rodinu. Proto se stát podílí v některých situacích na úhradě nákladů za vypravení pohřbu **dávkou pohřebného** dle zákona o státní sociální podpoře (tj. dle § 47 a násl. zákon č. 117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů). U nároku na tuto dávku se nezkoumá příjem ani sociální a majetkové poměry osob.

Nárok na tuto dávku – pohřebného – má osoba, která vypravila pohřeb:

- ☺ dítěti, které bylo ke dni smrti nezaopatřeným dítětem, nebo
- ☺ osobě, která byla ke dni smrti rodičem nezaopatřeného dítěte, současně za podmínky, že dítě nebo osoba měly trvalý pobyt na území ČR.

Výše dávky pohřebného činí 5 000Kč a vyplácí se jednorázově. Pokud splňuje podmínky nároku na pohřebné více osob, náleží tato dávka jen jednou, a to osobě, která uplatní nárok na dávku jako první. Podmínka trvalého pobytu a bydliště se nezjišťuje pro nárok na pohřebné, jestliže jde o dítě mrtvě narozené.

O dávce rozhoduje Úřad práce ČR, KrP ÚP ČR dle trvalého pobytu osoby žadatele na základě žádosti podané na předepsaném formuláři, který lze vyzvednout na tomto úřadě nebo na webových stránkách MPSV: www.uradprace.cz.

S touto situací souvisí také další možnost, a to tzv. Sociální pohřeb:

V situaci, kdy osoba zemřelá nemá příbuzné, resp. osoby dědiců, kteří jsou povinni vypravit pohřeb, pak přichází v úvahu tzv. sociální pohřeb. Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) může účelně vynaložené náklady uhradit pouze na základě elektronicky podané žádosti obce prostřednictvím datové schránky MMR (ID 26iaava), s uvedením jména a data narození zemřelého, a dle instrukcí uvedených na stránce: <https://mmr.cz/cs/Ministerstvo/Pohrebnictvi>

Obec dle trvalého pobytu osoby postupuje tak dle ustanovení § 3 vyhlášky MMR č. 277/2017 Sb., o postupu obce při zajištění slušného pohřbení, a to dle ustanovení § 31 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, a k provedení ustanovení § 5 odst. 4.

3.2.10. Práva a povinnosti související s ochranou práv dítěte a náhradní rodinnou péčí:

Péče o děti vyžadující zvláštní pozornost je vymezena zejména zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o SPOD“), kde je

v ustanovení § 1 odst. 1 a § 6, uvedeno, že sociálně právní ochrana dětí se zaměřuje zejména na děti:

- ☞ jejichž rodiče zemřeli, neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti, nebo nevykonávají či zneužívají práva z ní plynoucí;
- ☞ které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřením dítěte do její výchovy;
- ☞ které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že např. zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem apod.; které se opakovaně dopouští útěků od rodičů;
- ☞ na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezřelí ze spáchání takového činu; které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;
- ☞ které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči;
- ☞ které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo osobami požívajícími doplňkové ochrany, a které se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu.

Sociálně-právní ochranou dětí (dále jen „sociálně-právní ochrana“) se rozumí zejména:

- ☞ ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- ☞ ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- ☞ působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,
- ☞ zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), jímž je zpravidla obecní úřad obce s rozšířenou působností („OÚ ORP“) příslušný dle trvalého pobytu dítěte hájí právo dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, chrání oprávněné zájmy dítěte, pomáhá obnovit narušené funkce rodiny, a v neposlední řadě zabezpečuje náhradní rodinné prostředí pro dítě, které nemůže být vychováváno ve vlastní rodině. Další informace lze nalézt na stránkách Moravskoslezského kraje (MSK): https://www.msk.cz/cz/socialni_oblast/socialne-pravni-ochrana-deti-40518/

V oblasti výkonu SPOD a náhradní rodinné péče poskytnete potřebné poradenství zejména sociální pracovník příslušného OÚ ORP. Bližší informace lze nalézt na těchto webových stránkách MSK: <https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare> a dále www.dejmedetemrodinu.cz.

Ke krytí nákladů spojených s výkonem náhradní rodinné péče pečujícími osobami jsou poskytovány sociální dávky ze systému sociálně právní ochrany dětí (tj. dle zákona o SPOD) – tzv. **pěstounské dávky**. Tyto dávky jsou poskytovány, pokud je dítě svěřeno do péče pečující osoby nebo osoby v evidenci, jak uvedeno v ustanovení § 4a písm. b) a c) zákona o SPOD.

Formy náhradní rodinné péče a výchovy a podmínky péče pro nárok na pěstounské dávky:

🔄 formy péče, které jsou spojeny s nárokem na pěstounské dávky:

- **pěstounská péče** (dítě může soud svěřit do pěstounské péče; pěstounem může být ustanovena osoba jak blízká tak osoba bez příbuzenských vazeb k dítěti, např. je dítě svěřeno do pěstounské péče prarodiče); pěstounovi (až na výjimky v některých situacích prarodičů, viz podrobněji níže v textu) i dítěti vzniká nárok na dávky pěstounské péče; u pěstounské péče nezanikají vztahy dítěte s původní rodinou, pěstoun ze své pozice pěstouna však nemá vyživovací povinnost vůči dítěti,
- **pěstounská péče na přechodnou dobu** (jedná se např. o dobu, po kterou rodič nemůže ze závažných důvodů o dítě pečovat, jde o krátkodobou pěstounskou péči netrvajíc déle než 1 rok, dítěti i pěstounovi vzniká nárok na pěstounské dávky), u pěstounské péče nezanikají vztahy dítěte s původní rodinou, pěstoun ze své pozice pěstouna nemá vyživovací povinnost vůči dítěti,
- **poručenství** (poručník se dítěti ustanoví v situaci např. kdy jeho rodiče zemřeli nebo byli zbaveni či omezeni v rodičovské odpovědnosti, popř. soud rodičovskou odpovědnost pozastavil apod.; poručník má nárok na dávky pěstounské péče stejně jako pěstoun za podmínky, kdy zároveň o dítě osobně pečuje a právně odpovídá za výchovu dítěte); pokud dítě nemá alespoň jednoho rodiče a dosud nebyl poručník soudem ustanoven, který by vykonával rodičovskou odpovědnost, pak do doby ustanovení dítěti poručníka ze strany soudu, vykonává funkci poručníka ze zákona OSPOD; dítě má rovněž nárok na pěstounské dávky; u poručnické péče nezanikají vztahy dítěte s původní rodinou, poručník ze své pozice pěstouna však nemá vyživovací povinnost vůči dítěti;

🔄 formy péče, které nejsou spojeny s nárokem na pěstounské dávky:

- **péče jiné fyzické osoby než rodiče** (např. situace, kdy rodiče nemohou dítěti zajistit

potřebnou péči a dítě je svěřeno do péče tzv. jiné osoby; jinou osobou mohou být i prarodiče), v tomto případě však nevzniká nárok na pěstounské dávky,

- **osvojení** (mezi dítětem a náhradním rodičem jsou vztahy jako mezi rodiči a dětmi; osvojením vzniká vyživovací povinnost mezi osvojencem a osvojitelem a zaniká vyživovací povinnost ze strany biologických příbuzných, osvojitel a dítě mají nárok na dávky jako v případě biologické rodiny, nemají však nárok na dávky pěstounské).
- **poručenství**, kdy poručník nepečuje sám o dítě

Dávky pěstounské péče (§ 47e a násl. zákona o SPOD) k zajištění péče:

příspěvek na úhradu potřeb dítěte – nárok má nezletilé nezaopatřené dítě (a studující zletilé dítě, za předpokladu, že nadále žije s osobou dosavadního pěstouna v domácnosti) svěřené do pěstounské péče, příspěvek se vyplácí osobě pečující (do zletilosti dítěte);

Výše příspěvku činí:

- 4 950Kč pro dítě ve věku do 6 let,
- 6 105Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let,
- 6 985Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let,
- 7 260Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let;

Jde-li o dítě, které je podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, činí příspěvek na úhradu potřeb dítěte výši, jak stanoví tabulka:

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti II (lehká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti III (lehká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti IV (lehká závislost) Kč
Do 6 let	5115	6105	6490	7040
6 – 12 let	6215	7480	7975	8635
12 – 18 let	7095	8580	9130	9570
18 – 26 let	7425	8910	9460	9900

Poté, co dítě dosáhne zletilosti, je vyplácen příspěvek již dítěti.

odměna pěstouna (shodné postavení jako pěstoun má např. i osoba poručníka, pokud pečuje o dítě a odpovídá za jeho výchovu)—nárok na odměnu pěstouna má osoba pečující (i po dobu, kdy zletilé dítě pobírající příspěvek studuje) a osoba v evidenci. Pokud jsou oba manželé osobou pečující nebo osobou v evidenci, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich. Na pěstounskou péči vykonávanou druhým manželem nebo poručníkem se pro účely stanovení výše odměny pěstouna podle věty první hledí jako na společnou pěstounskou péči. Odměna pěstouna při péči o jedno či dvě děti náleží osobě pečující nebo osobě v evidenci, která je rodičem nebo prarodičem otce nebo matky svěřeného dítěte, pouze v případech hodných zvláštního zřetele, zejména s ohledem na sociální a majetkové poměry osoby pečující nebo osoby v evidenci a jejich rodiny a s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu dítěte. Pro účely rozhodnutí o přiznání odměny pěstouna je krajská pobočka Úřadu práce povinna si vyžádat vyjádření příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Jedná se o měsíční dávku ve výši:

- 12 000Kč, je-li pečováno o jedno dítě,
- 18 000Kč, je-li pečováno o 2 děti,
- 30 000Kč, je-li pečováno alespoň o 3 děti, nebo je-li pečováno alespoň o 1 dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, III nebo ve stupni IV,
- 20 000Kč, jde-li o osobu v evidenci, a to i v případech, že nepečuje o žádné dítě.

příspěvek při převzetí dítěte

Nárok má osoba pečující, která převzala dítě do pěstounské péče. Příspěvek při převzetí dítěte se vyplácí jednorázově.

Výše příspěvku při převzetí dítěte činí, jde-li o dítě ve věku

- do 6 let 8 000Kč,
- od 6 let do 12 let 9 000Kč,
- od 12 let do 18 let 10 000Kč;

příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

Nárok na příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla má osoba pečující, která má v pěstounské péči nejméně 3 děti nebo má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti, včetně zletilých nezaopatřených dětí, jež zakládají osobě pečující nárok na odměnu pěstouna, pokud zakoupila osobní motorové vozidlo nebo zajistila nezbytnou celkovou opravu motorového vozidla a toto vozidlo nepoužívá pro výdělečnou činnost. Výše příspěvku činí 70% pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000Kč. Součet těchto příspěvků poskytnutých osobě pečující v období posledních 10 kalendářních let přede dnem podání žádosti nesmí přesáhnout 200 000Kč.

příspěvek při ukončení pěstounské péče

Nárok má fyzická osoba, která byla ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči, a to ke dni zániku nároku této osoby na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Jedná se o jednorázový příspěvek ve výši Kč 25 000,-.

O přiznání všech uvedených dávek pěstounské péče lze žádat na předepsaných formulářích MPSV u KrP ÚP ČR, osoby s trvalým pobytem na území MSK mohou uplatnit žádosti u kteréhokoliv pracoviště KrP ÚP ČR. Formuláře jsou přístupné i na těchto webových stránkách:

<https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare>

3.2.11. Zdravotní postižení – dlouhodobá pomoc a péče poskytovaná osobě zdravotně postižené:

Zdravotní postižení, resp. dlouhodobý nepříznivý zdravotní stav, je u osob kompenzováno podporou a pomocí jak kontinuální (opakující se po určitou dobu či trvale dle charakteru postižení a jeho funkčních dopadů do života osoby) tak jednorázové účelové pomoci, a to v rámci těchto systémů sociálních dávek:

- **Dlouhodobé ošetřovné** (pomoc po určitou dobu) na zajištění péče o osobu, jejíž zdravotní stav vyžaduje péči po delší dobu než je podpůrná doba (tj. doba poskytování

dávky 9 – 16 dnů) dávky příspěvku při ošetřování člena rodiny dle § 41a a násl. zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Dlouhodobé ošetřovné poskytované dle téhož zákona je právě určeno pro sociální situace spojené s nepříznivým zdravotním stavem a péči o tyto osoby a je poskytováno po dobu až 3 měsíců. Příjemcem dávky je zde osoba pečující. Plátcem dávky je OSSZ.

 Kontinuální podpora (zpravidla trvalá podpora) je poskytována osobám zdravotně postiženým prostřednictvím dávky ze systému sociálních služeb – **příspěvek na péči** osobě pečované dle § 7 a násl. zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a to poté, kdy byla dosud poskytována dávka dlouhodobého ošetřovného nebo na jeho poskytování nebyly splněny podmínky u pečující osoby. Příjemcem dávky příspěvku na péči je sama osoba zdravotně postižená (pečovaná osoba). Plátcem dávky je KrP ÚP ČR.

 Účelová pomoc (jednorázová či opakovaná) zaměřená na zajištění specifických potřeb osoby zdravotně postižené, je poskytována jak opakovanými měsíčními dávkami, tak jednorázovými příspěvky, a to prostřednictvím dávek pro osoby zdravotně postižené dle zákona č. 329/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů, poskytovaných ze strany KrP ÚP ČR. Příjemcem dávky je vždy osoba zdravotně postižená (pečovaná osoba).

U sociálních dávek, jejichž účelem je podpora osob zdravotně postižených, je zpravidla zvláštní úprava pro podávání písemných žádostí o dávky (toto platí obdobně i pro situaci dávek nemocenského nebo důchodového pojištění a postupy ČSSZ nebo OSSZ). V případě, že osoba pečovaná není schopna podat sama žádost o dávku a nemá zákonného zástupce či soudem ustanoveného opatrovníka (např. jde o dítě; nebo o osobu omezenou ve svéprávnosti; osobu zdravotně postiženou s omezenou schopností vlastního uvědomělého jednání, popř. osoba v jiné situaci), pak zahájí řízení ÚP ČR z úřední moci na základě podnětu, který může podat kterákoliv osoba (i např. osoba pečující) nebo na základě vlastních zjištění z jiných řízení úřad koná sám, tj. zahájí řízení z úřední moci sám příslušný správní orgán.

K jednotlivým formám pomoci lze uvést tyto další informace:

- **Dlouhodobé ošetřovné:**

Účelem této pojistné dávky ze systému nemocenského pojištění je umožnit osobám, které vykonávají výdělečnou činnost (ať už jako zaměstnanci či OSVČ), pečovat o své blízké v době:

- kdy k zajištění péče nevystačí pečující osobě (pojištěné nemocensky) využití doby péče formou krátkodobého ošetřovného (tj. 9 – 16 dnů),
- a zároveň dosud u pečované osoby nebylo zjištěno a posouzeno, že by bylo zapotřebí kontinuální péče v délce více než 1 roku a tudíž ještě není osoba pečovaná osobou závislou a příjemcem příspěvku na péči.

V této situaci tak přichází do úvahy možnost – využít poměrně novou dávku – **dlouhodobé ošetřovné, které se uplatňuje u OSSZ** (zaměstnanec prostřednictvím zaměstnavatele), příjemcem dávky je osoba pečující. Jde tedy o jakýsi přechodový můstek mezi krátkodobou a kontinuální trvalou péčí, přechod mezi dávkami nemocenského pojištění pečujícího a dávkami sociální pomoci nevyžadující podmínku pojištění, kdy příjemcem je naopak osoba pečovaná.

Nárok na dlouhodobé ošetřovné má pojištěnec, který pečuje o osobu potřebující poskytování dlouhodobé péče v domácím prostředí, a pečující osoba zároveň nevykonává v zaměstnání, z něhož dlouhodobé ošetřovné náleží, nebo v jiném zaměstnání práci, jde-li o zaměstnance, ani osobně nevykonává samostatnou výdělečnou činnost, jde-li o osobu samostatně výdělečně činnou.

Ošetřovanou osobou (pečovanou osobou) se pro účely dlouhodobého ošetřovného rozumí fyzická osoba, u které zároveň platí, že:

- došlo k závažné poruše zdraví, která si vyžádala hospitalizaci, při níž byla poskytována léčebná péče alespoň 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích, nejde-li o akutní lůžkovou péči standardní poskytovanou ošetřované osobě za účelem provedení zdravotních výkonů, které nelze provést ambulantně; přitom za den hospitalizace se považuje též den přijetí ošetřované osoby do zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb lůžkové péče a den propuštění z takového zařízení, a
- je předpoklad, že její zdravotní stav po propuštění z hospitalizace do domácího prostředí bude nezbytně vyžadovat poskytování dlouhodobé péče po dobu alespoň 30 kalendářních dnů.

Podmínkou nároku na dlouhodobé ošetřovné je, že pojištěnec je:

- manželem (manželkou) ošetřované osoby nebo registrovaným partnerem (registrovanou partnerkou) ošetřované osoby,
- příbuzným v linii přímé s ošetřovanou osobou nebo je její sourozenec, tchyně, tchán, snacha, zeť, neteř, synovec, teta nebo strýc,
- manželem (manželkou), registrovaným partnerem (registrovanou partnerkou) nebo druhem (družkou) fyzické osoby uvedené v druhé odrážce, s tím, že je potřeba, aby pojištěnec měl shodné místo trvalého pobytu s osobou pečovanou,
- druhem (družkou) ošetřované osoby nebo jinou fyzickou osobou žijící s ošetřovanou osobou v domácnosti.

Podpůrčí doba (doba poskytování) u dlouhodobého ošetřovného začíná prvním dnem vzniku potřeby dlouhodobé péče dle posouzení lékaře a končí dnem, v němž končí tato potřeba péče; podpůrčí doba však trvá nejdéle 90 kalendářních dnů a dávka je vyplácena za kalendářní dny.

Výše dlouhodobého ošetřovného za kalendářní den činí 60 % denního vyměřovacího základu.

• Příspěvek na péči

Příspěvek na péči představuje zajištění zdrojů pro kontinuální péči o osoby, jejichž schopnosti zajistit si potřeby vlastními silami jsou omezeny v důsledku nepříznivého zdravotního stavu či pokročilého věku. Jde o opakovanou peněžitou dávku poskytovanou dle zákona o sociálních službách a je určen osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb, **jde tak o osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby**. Závislost osob na pomoci se rozlišuje ve 4 stupních rozsahu potřebné pomoci a dle stupně závislosti je poskytována i výše příspěvku na péči. Z poskytnutého příspěvku, jejímiž příjemci je osoba pečovaná, pak tyto osoby hradí pomoc, kterou jim může poskytovat buď:

- osoba blízká (jak ji vymezuje zpravidla občanský zákoník),

- asistent sociální péče (tj. jiná fyzická osoba na základě písemné smlouvy osoby pečující s osobou pečovanou, popř. podepsanou obecním úřadem obce s rozšířenou působností, pokud osoba pečovaná není plně schopna uvědomělého samostatného jednání),
- poskytovatelé sociálních služeb registrovaní příslušným KÚ, mezi které patří i dětský domov, zdravotnické zařízení vykonávající sociální hospitalizaci nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu (zpravidla je o poskytování pomoci sepsána písemná smlouva).

Nárok na příspěvek na péči má dle § 7 a násl. zákona o sociálních službách osoba starší 1 roku, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnutí základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti. Tyto stupně závislosti se hodnotí podle počtu základních životních potřeb, které tato osoba není schopna bez cizí pomoci zvládat. Při posuzování stupně závislosti osoby se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby: **mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost** (péče o domácnost se neposuzuje u osob do 18 let). Bližší vymezení a způsob hodnocení podmínek při posuzování stupně závislosti na pomoci stanoví vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Výše příspěvku na péči pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc:

- jde-li o stupeň I (lehká závislost) – 3 300 Kč,
- jde-li o stupeň II (středně těžká závislost) – 6 600 Kč,
- jde-li o stupeň III (těžká závislost),
 - 9 900 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle § 48, 49, 50, 51, 52 (tj. zařízení označované jako „domovy“) nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu,
 - 13 900 Kč v ostatních případech (např. u pomoci osoby blízké),
- jde-li o stupeň IV (úplná závislost),
 - 13 200 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle § 48, 49, 50, 51, 52 (tj. zařízení označovaných jako „domov“) nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu,
 - 19 200 Kč v ostatních případech (např. u pomoci osoby blízké).

Výše příspěvku na péči pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc

- 880 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)
- 4 400 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)
- jde-li o stupeň III (těžká závislost),
 - 8 800 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle § 48, 49, 50, 51, 52 (tj. zařízení označovaných jako „domov“) nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu,
 - 12 800 Kč v ostatních případech,
- jde-li o stupeň IV (úplná závislost),

- 13 200Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle § 48, 49, 50, 51, 52 nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu,
- 19 200Kč v ostatních případech.

Zvýšení příspěvku na péči o 2 000,- Kč měsíčně náleží (§ 12):

- nezaopatřenému dítěti do 18 let věku, kterému náleží příspěvek,
- rodiči, kterému náleží příspěvek, a který pečuje o nezaopatřené dítě do 18 let věku,

jestliže rozhodný příjem oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných je nižší než dvojnásobek částky životního minima oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných podle zákona o životním a existenčním minimu (zákon č. 110/2006 Sb., v platném znění).

Výjimkou je dítě (u jehož příspěvku ke zvýšení dávky nedojde):

- kterému náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte ze systému dávek pěstounské péče podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí;
- jemuž nenáleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte, protože požívá důchod z důchodového pojištění, který je stejný nebo vyšší než tento příspěvek,
- které je v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež.

Povinnosti žadatelů a příjemců dávky, a to zejména (dle § 21 a § 29):

- jsou povinni podrobit se sociálnímu šetření pro účely přiznání příspěvku na péči,
- mají povinnost písemně ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce do 8 dnů všechny změny, které mohou mít vliv na nárok, výši nebo výplatu příspěvku na péči,
- jsou povinni na vyžádání KrP ÚP ČR prokázat, že dávka byla využita k zajištění pomoci.

V případě nesplnění povinností může být výplata příspěvku po předchozím upozornění zastavena, odejmuta nebo prvotně nepřiznána.

Účelem dávky příspěvku na péči je poskytovat osobě podporu a finanční pomoc při zabezpečení potřeby sociální péče u osoby, které zdravotní stav neumožňuje zajištění základních životních potřeb. **Osoba se tak nachází v sociální nouzi.** Dávka je tak určena na úhradu poskytovaných sociálních služeb a případně neformální péče (např. rodiny). Sociální služby poskytují zařízení a zpravidla soukromoprávní subjekty, která jsou k tomuto účelu registrována krajským úřadem (KÚ). Sociální služby jsou až na výjimky (např. kdy nez. dítě je soudně svěřeno do péče zařízení sociálních služeb) poskytovány na základě smluvního principu.

Kontakty poskytovatelů sociálních služeb jsou umístěny v příloze č. 4. této publikace a lze je také nalézt na těchto webových stránkách, tj. v registru poskytovatelů sociálních služeb v ČR:

<https://www.mpsv.cz/web/cz/registr-poskytovatelu-sluzeb>

Formuláře žádosti o dávku příspěvek na péči jsou k dispozici na kontaktních pracovištích KrP ÚP ČR nebo na Integrovaném portálu MPSV: <https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare>. Žádost se podává na kontaktním pracovišti KrP ÚP ČR dle místa trvalého pobytu žadatele o příspěvek (pečovaná osoba), v území MSK pak u kontaktních pracovišť KrP ÚP ČR v Ostravě.

• Účelové dávky pro osoby se zdravotním postižením

Jde o dávky určené na konkrétní účel pro osoby zdravotně postižené, které mají řešit sociální situaci osoby, jejíž zdravotní stav vyžaduje zmírnění sociálních dopadů na jejich životní potřeby a jejich zajištění a na pracovní uplatnění popř. přípravu na povolání. Pomoc a podpora je poskytována prostřednictvím příspěvků (dávek) a průkazu pro osoby zdravotně postižené dle zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů. Bližší podmínky jsou pak stanoveny v prováděcí vyhlášce MPSV č. 388/2011 Sb. k uvedenému zákonu.

Dávky, které jsou poskytovány ze systému účelových dávek a další výhody:

- příspěvek na mobilitu
- příspěvek na zvláštní pomůcku
- průkaz osoby se zdravotním postižením

K jednotlivým účelově poskytovaným dávkám:

• Příspěvek na mobilitu

Příspěvek na mobilitu je opakující se nároková peněžitá dávka. Nárok na příspěvek na mobilitu má osoba starší 1 roku, která má nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „ZTP“ nebo „ZTP/P“, který byl přiznán podle předpisů účinných od 1. ledna 2014. Nároky osob, které získaly průkazy před tímto datem řeší přechodná ustanovení zákona č. 329/2011 Sb., s nimiž je potřeba se obeznámit. Příjemcem je osoba zdravotně postižená.

Příspěvek je poskytován osobě, která se opakovaně v kalendářním měsíci dopravuje nebo je dopravována. Splnění podmínky opakovaného dopravování za úhradu prokazuje žadatel čestným prohlášením.

Z důvodů hodných zvláštního zřetele může být příspěvek na mobilitu přiznán i osobě, které jsou poskytovány pobytové sociální služby v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče.

Výše dávky: 550 Kč měsíčně.

• Příspěvek na zvláštní pomůcku

Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba, která má:

- těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí,
- těžké sluchové postižení,
- těžké zrakové postižení,

a to charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a její zdravotní stav nevylučuje přiznání tohoto příspěvku. Okruh zdravotních postižení odůvodňujících přiznání příspěvku a zdravotní stavy vylučující jeho přiznání jsou uvedeny v příloze k zákonu č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a v prováděcích právních předpisech

Nárok **na příspěvek na zvláštní pomůcku** tam, kde je pomůckou motorové vozidlo, má osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí anebo těžkou nebo hlubokou mentální retardaci.

Podmínky pro poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku:

- Osoba je starší 3 let (pro dávku na motorové vozidlo a úpravu bytu), 15 let (pro dávku na opatření vodícího psa), 1 roku (pro všechny ostatní pomůcky).
- Zvláštní pomůcka umožní osobě sebeobsahu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím.
- Osoba musí být schopná zvláštní pomůcku využívat. Pokud je pomůckou motorové vozidlo, je také podmínkou, že se osoba opakovaně v kalendářním měsíci dopravuje a že je schopna řídit motorové vozidlo nebo je schopna být vozidlem převážena.
- Nesmí jít o zdravotnický prostředek, který nebyl osobě uhrazen z veřejného zdravotního pojištění nebo zapůjčen zdravotní pojišťovnou z důvodu nedostatečné zdravotní indikace.

Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek, na které je dávka určena, je obsažen ve vyhlášce MPSV č. 388/2011 Sb. Příspěvek se poskytuje i na pomůcku, která ve vyhlášce uvedena není, a to za podmínky, že jí KrP ÚP ČR posoudí jako srovnatelnou s některou z pomůcek, která je v uváděné vyhlášce uvedena a bude plnit účel.

Stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku:

Zákon rozlišuje, zda jde o pomůcku v ceně výše do nebo nad 10 000 Kč a speciální úpravu má pro motorové vozidlo.

Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku činí 350 000 Kč, s výjimkou příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na zařízení svisté zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny, jehož maximální výše činí 400 000 Kč.

Na pořízení zvláštní pomůcky v ceně nižší než 10 000 Kč se příspěvek na zvláštní pomůcku poskytne jen osobě, která má průměrný měsíční příjem (popř. příjem s ní společně posuzovaných osob) nižší než 8násobek životního minima (ŽM) jednotlivce (ŽM jednotlivce je 3.410,-) nebo ŽM společně posuzovaných osob dle zákona o životním a existenčním minimu č. 110/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku se stanoví tak, že spoluúčast osoby činí 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky, nejméně však 1 000 Kč. Z důvodů hodných zvláštního zřetele (tj. dle správní úvahy rozhodujícího orgánu), zejména žádá-li osoba opakovaně o příspěvek na různé zvláštní pomůcky v ceně do 10 000 Kč, lze tento příspěvek poskytnout, i když příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných přesahuje uvedený násobek ŽM.

Výše příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je vyšší než 10 000 Kč, se stanoví tak, že spoluúčast osoby činí 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky. Jestliže osoba nemá dostatek finančních prostředků ke spoluúčasti, KrP ÚP ČR určí nižší míru spoluúčasti minimálně však 1 000 Kč. Výše příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je vyšší než 10 000 Kč, se stanoví tak, aby spoluúčast osoby činila 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky.

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku (motorové vozidlo) se stanoví s přihlédnutím k četnosti a důvodu dopravy, příjmu osoby a příjmu osob s ní společně posuzovaných a celkovým

sociálním a majetkovým poměrům. Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku (motorové vozidlo) činí 200 000 Kč.

Součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800 000Kč nebo 850 000Kč, jestliže byl v této době poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na zařízení svíslé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny. Od vyplacených částek se při určování součtu odečítají částky, které osoba v tomto období vrátila nebo jejichž vrácení bylo prominuto.

- **Průkaz osoby se zdravotním postižením:**

- Průkaz osoby se zdravotním postižením nahradil průkaz mimořádných výhod osvědčujících stupeň zanikajícího institutu „mimořádné výhody“. Dřívější papírové průkazy TP, ZTP a ZTP/P vydané podle předpisů účinných do konce roku 2011 zůstaly v platnosti i po tomto dni, a to do uplynutí doby platnosti vyznačené v těchto průkazech, nejdéle však do 31. prosince 2015.
- Ačkoli byl institut „mimořádných výhod“ zrušen, benefity, které osobám se zdravotním postižením vyplývaly z držení průkazů TP, ZTP a ZTP/P, v oblasti daňových předpisů a dalších zůstaly i nadále v platnosti s ohledem na přechodná ustanovení nové právní úpravy.

Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením má osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra. Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se posuzuje podle tohoto zákona. Průkaz osoby se zdravotním postižením je veřejnou listinou. Držitel průkazu osoby se zdravotním postižením je povinen písemně do 8 dní ohlásit KrP ÚP ČR, která průkaz vydala, jeho ztrátu, odcizení, poškození nebo zničení, popřípadě změnu údajů uvedených na průkazu. Každý, kdo nalezne průkaz osoby se zdravotním postižením nebo má v držení takový průkaz osoby zemřelé nebo osoby prohlášené za mrtvou, je povinen jej neprodleně odevzdat kterékoliv KrP ÚP ČR.

Zákon rozlišuje tři úrovně průkazu s ohledem na závažnost postižení, a to:

- Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „**TP**“ (**průkaz TP**) má osoba se středně těžkým funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.
- Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „**ZTP**“ (**průkaz ZTP**) má osoba s těžkým funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.
- Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „**ZTP/P**“ (**průkaz ZTP/P**) má osoba se zvlášť těžkým funkčním postižením nebo úplným postižením pohyblivosti nebo orientace s potřebou průvodce, včetně osob s poruchou autistického spektra.

Z oprávnění prokazovat se průkazem osob se zdravotním postižením plynou další benefity, které z něj vyplývají, a to např. v rámci daňových úlev, pracovních právních oblastí, slev u soukromoprávních subjektů, speciální označení motorového vozidla pro účely např. parkování dle § 67 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, kdy

udělení označení má v kompetenci obecní úřad obce s rozšířenou působností příslušného dle trvalého pobytu držitele průkazu apod.

Rízení o přiznání dávky a průkazu osoby se zdravotním postižením se zahajuje na základě písemné žádosti podané na tiskopisu předepsaném MPSV.

O dávce nebo o průkazu rozhoduje ÚP ČR, KrP ÚP ČR dle trvalého pobytu osoby žadatele. Žádost o dávky a výhody u osob z regionu MSK se podává u kontaktního pracoviště KrP ÚP ČR Ostrava, dle místa trvalého pobytu osoby na předepsaném formuláři. Ten lze vyzvednout u kontaktního pracoviště nebo na webových stránkách MPSV: <https://www.uradprace.cz/>. Pro podání žádosti platí obdobné podmínky jako u dávký – příspěvek na péči (viz text výše).

3.2.12. Nízké příjmy a hmotná nouze osob

V situaci, kdy jednotlivec nebo rodina nemají dostatečné finanční prostředky k zabezpečení základní obživy a dalších základních potřeb (tj. pro zabezpečení stravy, oděvu a hygieny), dále k bydlení a při mimořádných situacích (událostech), pak v tomto případě napomáhá k řešení některých životních situací systém dávek, který má pomoci osobám řešit tzv. **hmotnou nouzi**. Systém dávek pomoci v hmotné nouzi upravený zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, vychází z čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod č. 2/1993 Sb., kdy:

- osoba či rodina je zabezpečována dávkami tehdy, když nemá dostatečné příjmy a nemůže si tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a ani její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost.
- nedílnou součástí pomoci v hmotné nouzi je sociální práce s klienty a poradenství, které provádí pracovníci KrP ÚP ČR. V rámci systému pomoci v hmotné nouzi plní v rámci sociální práce a poradenství podstatnou úlohu rovněž sociální pracovníci pověřených obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a újezdních úřadů.

Dávky systému pomoci v hmotné nouzi a jejich výplata:

- příspěvek na živobytí (PnŽ)
- doplatek na bydlení (DnB)
- mimořádná okamžitá pomoc (MOP)

Všechny dávky ze systému pomoci v hmotné nouzi jsou poskytovány pouze tehdy, pokud nikoliv pouze příjmy osoby (osob), ale také celkové majetkové a sociální poměry osobám neumožňují zabezpečit si základní životní potřeby vlastními silami s využitím jak příjmů, tak majetku a jiných nároků (tj. např. uplatněním všech zákonných nároků jako jsou všechny pojistné i nepojistné sociální dávky, výživné příbuzných a další majetkové plnění, různé renty, plnění jiných subjektů apod.). Všechny tyto dávky hmotné nouze lze uplatnit pouze od měsíce, v němž je **doručena žádost** o dávku příslušné KrP ÚP ČR, nikoliv zpětně.

Poskytování jednotlivých dávek dle zákona o pomoci v hmotné nouzi č. 111/2006 Sb.:

• Příspěvek na živobytí (dle § 21 a násl.)

Je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která pomáhá osobě či rodině při nedostatečném příjmu. Je určen na zajištění základních životních potřeb, kromě nákladů na bydlení. Jde o uspokojování shodných životních potřeb, které jsou předmětem životního minima osoby (osob). Nárok na příspěvek na živobytí vzniká osobě či rodině, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí. Částka živobytí je část příjmů osoby (rodiny), která se porovnává s obsahem a účelem částky životního minima.

Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení. (Přiměřené náklady na bydlení jsou odůvodněné náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 % /kromě území Prahy/ příjmu osoby či rodiny). **Částka živobytí** je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností zvýšit si příjem vlastním přičiněním. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek existenčního a životního minima jednotlivých osob dle věku a pořadí dle věku osob v rodině (bliže částky určuje zákon o životním a existenčním minimu č. 110/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Částka životního minima osoby jednotlivce činí měsíčně 3 410 Kč.

• Doplátek na bydlení (dle § 33 a násl.)

(podmínky a podrobnosti jsou uvedeny v kapitole – náklady na bydlení—3.2.14), neboť jde o účelovou dávku jako zdroj úhrady nákladů na bydlení, není předmětem a obsahem životního či existenčního minima.

• Mimořádná okamžitá pomoc (dle § 36 a násl.)

Je poskytována osobám, které se ocitnou v situacích, které je nutno bezodkladně řešit. Na rozdíl od příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení jde o dávku tzv. dobrovolnou na základě úvahy správního orgánu, nejde tak o dávku tzv. nárokovou. Jde o jednorázové dávky náležející vždy pouze na jeden měsíc či konkrétní účel.

Zákon stanoví šest takových situací, kdy může být dávka poskytnuta:

- **Nejsou plněny podmínky pro poskytnutí opakovaných dávek** (resp. příspěvku na živobytí), ale v případě neposkytnutí pomoci **osobě hrozí vážná újma na zdraví**. Dávku lze poskytnout v částce, která doplní příjem osoby do výše existenčního minima (v případě nezaopatřeného dítěte do životního minima). Jde o dávku, která může být poskytnuta každé osobě bez ohledu na vztah k ČR. Jako jediná z 6 situací má povahu dávky nárokové, pokud správní orgán dospěje k úvaze, že osobě hrozí vážná újma na zdraví. Výše existenčního minima je částka 2 200,- Kč měsíčně dle § 4 zákona č. 110/2006 Sb.
- **Postižení vážnou mimořádnou událostí** (živelní pohroma, větrná pohroma, ekologická havárie, požár apod.). Dávku lze poskytnout až do výše 15násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do výše 51 150 Kč.
- Nedostatek prostředků **k úhradě jednorázového výdaje** spojeného např. se zaplacením poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty

- peněžních prostředků. Dávku lze poskytnout až do výše tohoto jednorázového výdaje.
- **Nedostatek prostředků k nákupu nebo opravě předmětů dlouhodobé potřeby.** Dávku lze poskytnout až do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše 10násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do částky 34 100 Kč.
 - **Nedostatek prostředků k uhrazení odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí.** Dávku lze poskytnout až do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše 10násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do částky 34 100 Kč.
 - **Ohrožení sociálním vyloučením.** Dávku lze poskytnout až do výše 1 000 Kč. Jde o dávku, která je poskytována zpravidla v souvislosti s návratem osob z ústavních zařízení (školských ústavních zařízení, z výkonu trestu odnětí svobody apod.) viz oddíl níže 3.2.13.

Kromě první z 6 uvedených situací lze tuto dávku MOP poskytovat i vedle opakovaných sociálních dávek (příspěvku na živobytí či doplatku na bydlení).

Řízení o přiznání dávek ze systému hmotné nouze je zahájeno na základě podání žádosti na předepsaném tiskopisu MPSV, který je k dispozici na krajských pobočkách Úřadu práce ČR nebo ho lze nalézt na internetových stránkách <http://portal.mpsv.cz/>. Jednotný postup na celém území ČR zabezpečuje jednotný informační systém práce a sociálních věcí (JIS MPSV). O dávky nelze žádat zpětně, nárok může vzniknout od měsíce, v němž byla žádost doručena příslušné KrP ÚP ČR.

Žádosti o dávky pomoci v hmotné nouzi se podávají u příslušné KrP ÚP ČR zpravidla podle místa trvalého pobytu občana, pro území MSK je kompetentní KrP ÚP ČR v Ostravě, resp. její kontaktní pracoviště na území MSK. Formuláře žádostí lze vyzvednout u příslušného kontaktního pracoviště ÚP ČR nebo na webových stránkách MPSV: <http://portal.mpsv.cz/forms/>.

3.2.13. Práva a povinnosti spojená s návratem osob z ústavních zařízení

Jednou z dalších sociálních událostí, která může v životě osob nastat, je ukončení pobytu v některém z ústavních zařízení, do něhož byla osoba umístěna zpravidla na základě rozhodnutí příslušného soudu. Zletilým osobám poskytuje pomoc a podporu zpravidla sociální pracovník sociální prevence označovaný jako „**sociální kurátor**“. V rámci **oblasti sociální prevence** tento sociální pracovník pracuje s osobami z definované a specifické skupiny osob. Zároveň aktivně vyhledává klienty, kteří potřebují jeho pomoc a podporu právě v těchto níže uvážených situacích. Důvodem nepříznivé sociální situace těchto osob je zpravidla skutečnost, že osoby vracějící se z těchto zařízení často mají omezené sociální zázemí a nemají podporu rodiny či blízkých osob.

Osoby, jimž poskytuje podporu sociální kurátor, jsou uvedeny zejména v zákoně o:

- 🔄 **sociálních službách** (§ 92 písmeno b zákona č. 108/2006 Sb.), a jsou jimi osoby:
 - ohrožené sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu (také osoby trestně stíhané),
 - jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby,

- jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností (typicky osoby bez domova).
- 🔗 **pomoci v hmotné nouzi** (§ 2 odst. 6 zákona č. 111/2006 Sb.), a jsou jimi osoby :
- propuštěny z výkonu zabezpečovací detence (VZD), z výkonu vazby (VV) nebo z výkonu trestu odnětí svobody (VTOS),
- po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb, apod.
- propuštěny ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo,
- které nemají uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, (např. osoby ohrožené tzv. bezdomovectvím)
- jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Při návratu takové osoby do civilního života je mu nápomocen proto sociální pracovník se specifickou náplní činnosti. Jeho postavení a kompetence jsou vymezeny pro zletilé osoby zejména zákonem o sociálních službách (č. 108/2006 Sb., § 92 odst. 2 písm. b). Činnost sociálního kurátora navazuje zpravidla na činnost kurátora pro děti a mládež, jehož postavení je upraveno v rámci sociálně právní ochrany dětí (zejména v ustanoveních § 31 a § 32 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů SPOD).

V rámci výkonu své činnosti sociální kurátor potřebným osobám cílové skupiny zejména:

- poskytuje základní i odborné sociální poradenství,
- provádí sociální šetření v přirozeném prostředí klientů,
- rovněž vykonává depistážní činnosti,
- zajišťuje doprovázení klientů a vyjednávání v zájmu klientů,
- spolupracuje s rodinami klientů, a s dalšími subjekty při řešení situací osob.

Sociální kurátoři často se svými klienty prochází různé situace a procesy vedoucí k zařazení osoby do sociálního prostředí po návratu z ústavního zařízení. Jak tedy probíhají postupy sociální práce sociálních kurátorů v jednotlivých situacích klientů, které nejčastěji nastávají:

🔗 **Nástup a průběh výkonu trestu odnětí svobody (VTOS) nebo vazby (VV):**

- Sociální kurátor může navštívit klienta přímo ve věznici i vazební věznici, z vlastního podnětu i na žádost osoby ve výkonu trestu odnětí svobody. Sociální kurátor je také informován o vězněné osobě z informativních tiskopisů vězeňské služby.
- V zařízeních VTOS je zřízena funkce sociálního pracovníka, který poskytuje potřebné sociální poradenství pro osoby v umístěné zařízeních VTOS a VV a zajišťuje plynulý přechod odsouzeného z věznice do civilního života.

🔗 **Propuštění z výkonu trestu odnětí svobody**

- Ve věznicích jsou tzv. **výstupní oddělení**, jejichž účelem je příprava odsouzeného na výstup z vězení.
- Sociální kurátoři úzce spolupracují se sociálními pracovníky ústavních zařízení a s příslušnými orgány sociálního zabezpečení.

- Osoba vracějící se do civilního života je poučena o tom, že je v jejím zájmu nejpozději do tří dnů se dostavit podle místa pobytu resp. trvalého pobytu k sociálnímu kurátorovi obce s rozšířenou působností., který mu pomůže např. v rámci poradenství:
 - pomoci uplatnit nároky na sociální dávky u ÚP ČR,
 - poskytnout pomoc při zaevidování se u ÚP ČR jako uchazeč o zaměstnání,
 - zprostředkovat ošacení, stravu, ubytování apod.,
 - řešit další potřeby – jako je bydlení, zaměstnání apod.,
 - vyřídít lékařské (preventivní) prohlídky, atd.

Z dávek systému pomoci v hmotné nouzi je zpravidla poskytována dávka:

- příspěvek na živobytí, pokud osoba plní podmínky pro opakovanou dávku, nebo
- dávka mimořádné okamžité pomoci z důvodu ohrožení:
 - sociálním vyloučením (§ 2 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi), lze poskytovat za shodný měsíc, za který následně vznikne nárok na opakovanou dávku příspěvku na živobytí, do výše max. 1 000 Kč,
 - zdraví (§ 2 odst. 3 téhož zákona), nelze jej poskytnout za tentýž měsíc, za který je poskytnut příspěvek na živobytí, ve výši max. existenčního minima osoby.

Tyto dávky mohou být přiznány nejdříve od měsíce, v němž je podána žádost o dávku, nikoliv tedy zpětně. Pokud se jedná o dávku na bydlení (doplatek na bydlení) je k tomuto více uvedeno k dalším dávkám – v kapitole 3.2.14. o **nákladech na bydlení**.

Prostřednictvím funkce sociálního kurátora tak obecní úřad obce s rozšířenou působností (OÚ ORP) mapuje, vyhodnocuje a zdůvodňuje potřeby této cílové skupiny osob v daném regionu. Na sociálního kurátora se osoba může obrátit osobně či písemně na každém úřadu OÚ ORP dle bydliště osoby v rámci regionu MSK.

Žádost o dávky se podává u KrP ÚP ČR dle místa trvalého pobytu osoby, tj. v případě občanů MSK je jí KrP ÚP ČR v Ostravě, jednotlivá její pracoviště. Všechny kontakty lze nalézt na webové stránce: <https://www.uradprace.cz/>.

Žádost musí být podána písemně na příslušném formuláři MPSV, které lze nalézt na této webové stránce MPSV: <https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare>

3.2.14. Náklady na bydlení

Zabezpečení bydlení osoby patří mezi základní potřeby, které jsou akcentovány ústavními principy i mezinárodními úmluvami. V případě, že osoba nebo osoby, které jsou posuzovány společně, nemají dostatečné příjmy k úhradě nákladů a provozu přiměřeného bydlení, pak při splnění dalších podmínek může vzniknout nárok na sociální dávky, které svým účelem sledují zabezpečení potřeby bydlení u osob s nízkými příjmy, popř. s nedostatkem jiných zdrojů (jako jsou úspory a další majetek).

Náklady na bydlení jsou přitom předmětem dvou základních peněžitých dávek, které také patří do dvou zcela různých sociálních systémů s odlišnými podmínkami jejich poskytování.

Jde tedy o 2 různé dávky, různých systémů, s podobným názvem, ale odlišnými podmínkami, a to:

- **příspěvek na bydlení** ze systému státní sociální podpory (zákon č. 117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů), (**SSP**)
- **doplatek na bydlení** ze systému pomoci v hmotné nouzi (zákon č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů). (**ZPHN**)

Příspěvek na bydlení má však přednost při poskytování před dávkou doplatku na bydlení. Jinými slovy, pokud nepostačí k podpoře osoby (osob) příspěvek na bydlení, pak je jeho výše podpořena další dávkou, a to doplatkem na bydlení.

Podmínky pro tyto dávky:

Příspěvek na bydlení (§ 24 a násl. zákona č. 117/1995 Sb.):

Podmínky nároku jsou odvislé od charakteru této dávky, neboť jde o dávku státní univerzální sociální podpory poměrně široce nastavené dle systému státní sociální podpory.

Dávka je závislá toliko na příjmu osoby a osob s ní společně posuzovaných, nikoliv na rozsahu majetku. Jde o sociální dávku nárokovou, peněžitou a opakovanou. Systém dávek státní sociální podpory není závislý ani na celkových sociálních poměrech osob. Při výpočtu dávky se vychází z toho, že příjmy oprávněné osoby (popř. osob společně posuzovaných) jsou minimálně ve výši životního minima osoby (nebo společně posuzovaných osob). Jde tak o dávku, která je cílena na osoby, jejichž vlastní finanční zdroje by měly být dosahovány minimálně ve výši životního minima, ale nepřekračují zákonem stanovený rozsah. Tj. zpravidla jde o příjmy ne příliš vysoko nad hranicí životního minima.

Podmínkou pro vznik nároku na dávku je:

- existence nájemního nebo vlastnického právního vztahu k bytu, a dále
- existence trvalého pobytu osoby v tomto bytě a
- prokázané úhrady za služby a energie na provoz včetně nájmu či obdobných nákladů.

Pro účely této dávky se za byt považuje i obytná místnost⁸, nebo byt v rodinném domku či v jiném objektu, splňuje-li náležitosti bytu (stavebně technické).

Příspěvek na bydlení je tak určen osobám využívajícím standardní formy bydlení

a zároveň s existencí trvalého pobytu v bytě.

Poskytování dávky je nárokové, pokud platí zároveň, že:

- náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, a
- součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.

8 Obytná místnost dle § 24 odst.5 zákona č. 117/1995 Sb., kdy bytem se pro účely tohoto zákona rozumí soubor místností nebo samostatná obytná místnost, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují požadavky na trvalé bydlení a jsou k tomuto účelu užívány určeny podle stavebního zákona nebo jsou zkolaudovány jako byt.

Výše příspěvku na bydlení činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35. Tzv. pro výpočet dávky se započtou náklady max. do úrovně normativních nákladů na bydlení.

Pokud jsou náklady na bydlení nižší než normativní náklady na bydlení, náleží příspěvek na bydlení ve výši rozdílu mezi náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35.

Pokud rozhodný příjem rodiny, z něhož se vychází při stanovení výše příspěvku na bydlení, nedosahuje částky životního minima rodiny, započítává se pro stanovení výše příspěvku na bydlení jako rozhodný příjem rodiny částka odpovídající životnímu minimu této rodiny, přesto že fakticky nemusí takový příjem dosahovat.

Normativní náklady na bydlení (vláda v průběhu času nařízením mění jejich výši) činí pro:

a) bydlení v bytech užívaných na základě nájemní smlouvy:

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč				
	Praha	více než 100000	50000–99999	10000–49999	do 9999
jedna	8233	6541	6233	5314	5117
dvě	11444	9129	8708	7450	7180
tři	15288	12260	11710	10065	9712
čtyři a více	18805	15154	14491	12507	12082

b) bydlení v družstevních bytech a bytech vlastníků

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč				
	Praha	více než 100000	50000–99999	10000–49999	do 9999
jedna	4670	4670	4670	4670	4670
dvě	6661	6661	6661	6661	6661
tři	9050	9050	9050	9050	9050
čtyři a více	11268	11268	11268	11268	11268

O dávku příspěvku na bydlení (neboť jde o dávku ze systému dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře), lze požádat až 3 měsíce zpětně ode dne podání žádosti o dávku, přitom za den podání žádosti o dávku je den, kdy je **žádost doručena** KrP ÚP ČR.

Doplatek na bydlení (dle § 33 a násl. zákona č. 111/2006 Sb.):

Jde o sociální dávku, která má charakter obligatorní (tj. nárokové), peněžité a opakované dávky. Pokud jsou splněny podmínky pro nárok na dávku předchozí určenou k zajištění nákladů na bydlení, tj. příspěvku na bydlení, pak má tento příspěvek přednost před doplatkem na bydlení, a to tzv. ze zákona. O dávku nelze požádat zpětně, může být přiznána od měsíce, v němž byla žádost o dávku doručena KrP ÚP ČR. U této dávky se posuzují příjmy, snaha zvýšit si příjem vlastním přičiněním i celkové sociální a majetkové poměry osob.

Doplatek na bydlení je určen k zajištění podpory bydlení osob, které využívají nejen standardní formy bydlení, ale také substandardní formy bydlení (např. na základě podnájemní smlouvy, smlouvy o služebnosti – dříve o věcném břemeni, smlouvy ubytovací a jiné, popř. ubytování ve stanoveném druhu sociální služby). Podmínkou není ani existence trvalého pobytu v takovém prostoru využívaném k bydlení.

Nárok na doplatek na bydlení má vlastník bytu (myslí se tím i např. rodinný dům, v němž je byt), který jej užívá, nebo jiná osoba, která užívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu. Právní titul k užívání bytu je přitom nezbytné prokázat písemným dokladem (nájemní smlouva, podnájemní smlouva, smlouva o sociální službě apod.), přičemž předložení čestného prohlášení k tomuto účelu nestačí.

Nárok na doplatek vznikne tehdy, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení byl příjem vlastníka bytu (nájemce, podnájemce apod.) nebo jiné osoby (včetně společně posuzovaných osob), která užívá byt, zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby (zpravidla ve výši životního minima osoby nebo společně posuzovaných osob).

Společně posuzované osoby se posuzují dle toho, které osoby jsou v bytě hlášeny k trvalému pobytu, resp. skutečně byt užívají. Tyto dávky ze systému pomoci v hmotné nouzi jsou závislé nejen na příjmech, ale také na sociálních a majetkových poměrech. Pro účely této dávky se za byt považuje i obytná místnost, nebo byt v rodinném domku či v jiném objektu, splňuje-li náležitosti bytu. Osoby určené dle zákona o životním a existenčním minimu a dle § 8 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí. Doplatek na bydlení lze (na základě posouzení ze strany KrP ÚP ČR) přiznat s přihlédnutím k jejím celkovým sociálním a majetkovým poměrům také osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán z důvodu, že příjem osoby a společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3násobek částky živobytí osoby a společně posuzovaných osob. Pokud jsou splněny podmínky pro podání žádosti a přiznání dávky příspěvku na bydlení, pak je potřeba uplatnit žádost o tuto dávku a pak požádat též o dávku doplatku na bydlení.

Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií apod.) zůstala

osobě či rodině částka živobytí (zpravidla životního minima osoby či společně posuzovaných osob). Výše doplatku na bydlení za kalendářní měsíc činí rozdíl mezi částkou odůvodněných nákladů na bydlení připadajících na aktuální kalendářní měsíc, sníženou o vyplacený příspěvek na bydlení, a částkou, o kterou příjem osoby zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí převyšuje částku živobytí osoby (nebo osob společně posuzovaných). Při posuzování nákladů na bydlení se vychází v maximálním rozsahu výše dle rozsahu normativních nákladů na bydlení jako v případě dávky příspěvku na bydlení.

Za zmínku ještě stojí, že za případ hodný zvláštního zřetele se považuje vždy osoba ubytovaná v domově pro seniory, domově pro osoby se zdravotním postižením, domově se zvláštním režimem, chráněném bydlení, domě na půl cesty, terapeutické komunitě, zařízení služeb následné péče, zdravotnickém zařízení lůžkové péče nebo v azylovém domě podle zákona o sociálních službách. Osoby užívající k bydlení sociální služby zpravidla plní podmínky pro nárok na dávky ze systému pomoci v hmotné nouzi, a to jak u dávkový příspěvek na živobytí, tak u doplatku na bydlení.

Pro obě dávky na bydlení platí společně, že:

O obou dávkách rozhoduje KrP ÚP ČR příslušná dle trvalého pobytu osoby. Žádosti o dávky jsou podávány na předepsaném formuláři MPSV, který je přístupný na adrese: <https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare>, ale lze jej ve fyzické podobě vyzvednout u kteréhokoliv kontaktního pracoviště ÚP ČR, kde lze podat i žádost.

3.2.15. Cizí prvek v ČR, cizinci a práce (výkon výdělečné činnosti) v cizině.

Jakmile se u osoby nebo u jejich rodinných příslušníků vyskytne situace, která se váže k zahraničí (např. příjemce dávky nebo společně posuzovaná osoba pobývá, popř. pracuje v zahraničí, nebo pobírá dávky a jiná plnění ze zahraničí), pak se zpravidla poskytování sociálních dávek a využití dalších ochranných mechanismů sociálního zabezpečení i sociálních výhod řídí (mimo jiné) dvojí úrovní systému mezinárodních pravidel, zpravidla vytvořenými právními předpisy spojenými s Evropskou unií (EU), a to **koordinací sociálního zabezpečení nebo koordinací sociálních výhod, které se řídí těmito předpisy EU:**

***Systém koordinace sociálního zabezpečení* podléhá (jak vyplývá i ze zdrojů uvedených na stránkách MPSV: <https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare>:**

- Nařízení Rady č. 1408/71 EHS (země EHP a Švýcarsko) včetně prováděcího Nařízení Rady č. 574/72 EHS a Nařízení Rady č. 859/2003 EHS,
- Nařízení Rady a EP č. 883/2004 ES (země EU, a třetí země),
- včetně Nařízení Rady a EP č. 987/2009 ES, a Nařízení č. 1231/2010 ES,
- včetně prováděcích nařízení k těmto předpisům.

***Systém koordinace sociálních (a daňových) výhod* podléhá:**

- Nařízení Rady č. 1612/68 EHS (země EHP a Švýcarsko),
- Nařízení Rady a EP č. 492/2011 ES (země EU, EHP...),
- Včetně prováděcích nařízení k těmto předpisům (viz web. stránky MPSV).

Účelem koordinace v sociální oblasti v rámci jednotného postupu členských zemí

EU, EHP, Švýcarska, příp. dalších zemí (např. tzv. třetích zemí) je:

- Zamezení diskriminace zjevné i skryté (tj. koordinace má zamezit tomu, aby se nestalo, že v rámci migrace osob – zejména občanů EU, EHP a Švýcarska bude některá z osob postižena migrací tak, že jí nevznikne nárok na dávku či plnění vůbec v žádném ze států, na které se koordinace vztahuje, nebo naopak aby nedocházelo k duplicitě nároků a vyplácení dávek nadbytečně apod.). Až na výjimky by měla být migrující osoba a její rodinní příslušníci vždy kryti dávkami a mechanismy sociálního zabezpečení ČR nebo jiného státu, na který se vztahují předpisy EU. To je jeden ze základních principů EU.
- Zajistit, aby doby pojištění z výkonu výdělečné činnosti byly uplatnitelné v systémech sociálního zabezpečení v ostatních zemích EU a v zemích, na které se koordinace vztahuje. Orgány sociálního zabezpečení v rámci koordinace mají řešit situace osoby (cizince a osoby migrující) tak, jako by šlo o jejich pracovníky a občany (pojištěnce).
- V případě různých podání, odvolání a zajišťování dalších podkladů je vždy příslušný orgán členských států (tj. i v ČR) povinen poskytnout osobě poučení, pomoc a podporu. V případě potřeby je povinen postoupit podání, k jehož vyřízení daný orgán není místně nebo věcně příslušný k jeho vyřízení, příslušnému orgánu nejen na území ČR, ale také mimo území ČR. Orgány jsou povinny vzájemně si poskytovat součinnost a potřebné informace tak, aby žadatelé nebo příjemci dávek nebylo k tíži, že migruje za prací, rodinou, popř. v důsledku jiné životní události do jiných států EU, EHP a tam, kde platí úprava koordinace.
- Pokud osoba, na kterou se vztahují koordinační předpisy EU v oblasti sociálního zabezpečení nebo sociálních výhod doručí **věcně** příslušnému správnímu orgánu podání, žádost, odvolání apod., pak bez ohledu na skutečnost, že nejde o **místně** příslušný správní orgán příslušného státu dle pravidel koordinace a určování primární příslušnosti státu, přesto se bude vycházet z data podání u tohoto **místně nepřislušného ale věcně příslušného orgánu, tj. splnění lhůty bude zachováno.**
- Vyřizování písemností může migrující osoba činit v jazyce členských států a je povinna poskytovat potřebnou součinnost orgánům, v jejichž působnosti je poskytování pomoci, péče, dávek apod. Potvrzení a osvědčení o zdravotním stavu jsou posuzovány tak, jako by je poskytly věcně příslušné orgány ČR a zase opačně, tj. orgány vzájemně akceptují svá stanoviska a posouzení.
- Na dávky, příspěvky, výhody a zpravidla i služby má osoba nárok zpravidla v tom státě, v němž vykonává výdělečnou činnost. To souvisí s určením, že pouze jeden ze států je příslušný k výkonu všech oblastí a systémů sociálního zabezpečení a dalších systémů sociální ochrany apod. Shodné podmínky pak platí jak pro cizince (občany členských států EU, EHP a Švýcarska) na našem území jako pro naše občany na území těchto států.

Styčným orgánem pro aplikaci koordinace EU je v případě České republiky Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) jako ústřední správní orgán. Další informace lze nalézt na stránkách MPSV: <https://www.mpsv.cz/web/cz/zahranicni-vztahy-a-eu>.

4. Kontakty na instituce a orgány na území Moravskoslezského kraje

Příloha č. 4 - Kontakty na poskytovatele sociálních služeb - vyhledávání v registru

Poskyvatelé sociálních služeb – veřejně dostupný seznam tzv. Registr poskytovatelů sociálních služeb, kteří jsou registrováni dle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je dostupný na tomto webovém odkaze: <http://iregistr.mpsv.cz/>

Na tomto webovém portále lze nalézt veškeré sociální služby zaregistrované příslušným krajským úřadem dle zákona o sociálních službách v celé České republice. Po rozkliknutí odkazu se objeví úvodní informace o registru. Ke vstupu do registru je třeba kliknout na složku Vyhledání služby, která se nachází nahoře uprostřed stránky. Následně se objeví přehledná tabulka s několika možnostmi pro vyhledání služby.

Zde lze vyhledat konkrétní službu např.:

- **dle druhu** (azylové domy, chráněné bydlení, centra denních služeb, domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, noclehárny, terapeutické komunity atd.);
- **dle formy** poskytování služeb (ambulantní, terénní, pobytová);
- **dle cílové skupiny** (etnické menšiny, imigranti a azylanty, osoby ohrožené závislostí nebo osoby závislé na návykových látkách, osoby bez přístřeší, osoby s různým druhem postižení atd.);
- **dle věku osoby**, jejíž situace vyžaduje poskytování sociální služby;
- **dle působnosti v konkrétním území (např. v kraji);**
- pokud vyhledavatel zná **název zařízení či město** lze vyhledávat také dle těchto kritérií a samozřejmě lze zadat i **název poskytovatele** sociálních služeb.

Příklad:

Hledání domovů pro seniory na území Moravskoslezského kraje.

Na odkaze: <https://www.mpsv.cz/web/cz/registr-poskytovatelu-sluzeb> ve složce **Vyhledání služby** se zadá do části **druh sociální služby** – domovy pro seniory; do části **forma** – pobytová; **cílová skupina** – senioři; **působnost v kraji** – Moravskoslezský a následně se klikne na tlačítko: Vyhledat. Poté se prezentují odkazy na veškeré registrované domovy pro seniory v Moravskoslezském kraji, u každého domova jsou uvedeny kontaktní údaje a místo poskytování služby. Pozn. Při úvodním vyhledávání domova pro seniory lze okruh hledání zmenšit např. dle okresu či města.

Kontakty jsou pravidelně aktualizovány na tomto odkaze:

https://www.msk.cz/cz/socialni_oblast/socialni-prace-40514/

Příloha č.: 1**Seznam a kontakty kontaktních pracovišť Úřadu práce ČR****– Krajské pobočky v Ostravě**

Kontaktní pracoviště	Zprostředkování zaměstnání	Státní sociální podpora	Hmotná nouze	
Bílovec Pivovarská 556/41	950 139 204 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 223 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 234 podatelna.nj@ uradprace.cz	
Bohumín Vrchlického 608, Čáslavská 731	950 126 600 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 605 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 605 podatelna.ka@ uradprace.cz	
Bruntál Květná 1457/64	950 106 111 podatelna.br@ uradprace.cz	950 106 331 podatelna.br@ uradprace.cz	950 106 111 podatelna.br@ uradprace.cz	
Český Těšín Mánésova 509/34U, Mlékárny 1863/13	950 126 650 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 690 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 687 podatelna.ka@ uradprace.cz	
Frenštát pod Radhoštěm Tyršova 993	950 139 241, 244, 245,236 podatelna.nj @uradprace.cz	950 139 240. 251. 252 podatelna.nj @uradprace.cz	950 139 237. 254. 258 podatelna.nj@ uradprace.cz	
Frýdek-Místek Na Poříčí 3510	950 113 111 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 544 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 111 podatelna.fm@ uradprace.cz	
Frýdlant nad Ostravicí Náměstí 10	950 113 211 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 222, 223 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 261, 262 podatelna.fm@ uradprace.cz	
Haviřov Junácká 1632/3, Svornosti 1504/2b	950 126 700 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 700 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 700 podatelna.ka@ uradprace.cz	
Hlučín Čs. armády 52/1 Mírové náměstí 25/24	950 142 211 podatelna.op@ uradprace.cz	950 142 222 podatelna.op@ uradprace.cz	950 142 213, 223, 234, 238 podatelna.op@ uradprace.cz	
Jablunkov Dukelská 600	950 113 621 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 245 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 246 podatelna.fm@ uradprace.cz	
Karviná tř. Osvobození 1388/60a, Zakladatelská 974/20	950 126 111 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 564, 553 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 475, 476, 550 podatelna.ka@ uradprace.cz	

Sociální služby a příspěvek na péči	Dávky osobám se zdrav. postižením	Další kontakty (datová schránka a elektronická podatelna)
950 139 210 podatelna.nj@ uradprace.czz	950 139 233 podatelna.nj@ uradprace.cz	stwpzww podatelna.nj@ uradprace.cz
950 126 605 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 605 podatelna.ka@ uradprace.cz	ab7zpnp podatelna.ka@ uradprace.cz
950 106 111 podatelna.br@ uradprace.cz	950 106 111 podatelna.br@ uradprace.cz	9m4zpf podatelna.br@ uradprace.cz
950 126 693 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 693 podatelna.ka@ uradprace.cz	ab7zpnp podatelna.ka@ uradprace.cz
950 139 250, 255, 256, 257 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 250, 255, 256, 257 podatelna.nj@ uradprace.cz	stwpzww podatelna.nj@ uradprace.cz
950 113 111 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 111 podatelna.fm@ uradprace.cz	9xfzpyi ppodatelna.fm@ uradprace.cz
950 113 212, 224 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 212, 224 podatelna.fm@ uradprace.cz	9xfzpyi podatelna.fm@ uradprace.cz
950 126 700 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 700 podatelna.ka@ uradprace.cz	ab7zpnp podatelna.ka@ uradprace.cz
950 142 230, 231, 232, 233, 236 podatelna.op@ uradprace.cz	950 142 235, 237 podatelna.op@ uradprace.cz	3k7zpw podatelna.op@ uradprace.cz
950 113 248 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 361 podatelna.fm@ uradprace.cz	9xfzpyi podatelna.fm@ uradprace.cz
950 126 474, 468 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 474, 468 podatelna.ka@ uradprace.cz	ab7zpnp podatelna.ka@ uradprace.cz

Kontaktní pracoviště	Zprostředkování zaměstnání	Státní sociální podpora	Hmotná nouze
Kopřivnice Štefánikova 1163/12	950 139 540 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 578, 592 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 585, 588 podatelna.nj@ uradprace.cz
Kravaře Bezručova 542/10, Petra z Kravař 3165/9	950 142 261 podatelna.op@ uradprace.cz	950 142 274 podatelna.op@ uradprace.cz	950 14 2 266, 267, 268 podatelna.op@ uradprace.cz
Krnov Březinova 1018/1a, Šmeralova 20/3	950 106 200, 201, 202, 203, 204, 205 podatelna.br@ uradprace.cz	950 106 230 podatelna.br@ uradprace.cz	950 106 224 podatelna.br@ uradprace.cz
Nový Jičín Msgr. Šrámka 1030/8, Tyršova 140/5	950 139 111 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 111 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 111 podatelna.nj@ uradprace.cz
Odry Nádražní 670/30	950 139 261, 266 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 281, 283 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 267, 271 podatelna.nj@ uradprace.cz
Opava Bochenkova 2712/4 Janská 785/2, Předměstí	950 142 111 podatelna.op@ uradprace.cz	950 142 530 podatelna.op@ uradprace.cz	950 142 530 podatelna.op@ uradprace.cz
Orlová Osvobození 1289, Rydlitovská 1370	950 126 800 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 805 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 848 podatelna.ka@ uradprace.cz
Ostrava 30. dubna 3130/2c nebo 2d	950 143 540, 555, 578 podatelna.ot@ uradprace.cz	950 143 656 podatelna.ot@ uradprace.cz	950 143 737, 740, 748 podatelna.ot@ uradprace.cz
Rýmařov třída Hrdinů 601/16, 8. května 1170/48	950 106 240 podatelna.br@ uradprace.cz	950 106 259 podatelna.br@ uradprace.cz	950 106 530 podatelna.br@ uradprace.cz
Třinec Poštovní 621, Staré Město, Jablunkovská 407, Lyžbice	950 113 611 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 651 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 611 podatelna.fm@ uradprace.cz
Vítkov Luční 663, Wolkerova 467	950 142 241 podatelna.op@ uradprace.cz	950 142 251 podatelna.op@ uradprace.cz	950 142 247 podatelna.op@ uradprace.cz

Kontakty jsou pravidelně aktualizovány na tomto odkaze:

https://www.msk.cz/cz/socialni_oblast/socialni-prace-40514/

	Sociální služby a příspěvek na péči	Dávky osobám se zdrav. postižením	Další kontakty (datová schránka a elektronická podatelna)
	950 139 562, 580 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 580, 581 podatelna.nj@ uradprace.cz	stwzppww podatelna.nj@ uradprace.cz
	950 14 2 266, 267, 268 podatelna.op@ uradprace.cz	950 14 2 266, 267, 268 podatelna.op@ uradprace.cz	3k7zpwtt podatelna.op@ uradprace.cz
	950 106 230 podatelna.br@ uradprace.cz	950 106 230 podatelna.br@ uradprace.cz	9m4zpfif podatelna.br@ uradprace.cz
	950 139 111 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 111 podatelna.nj@ uradprace.cz	stwzppww podatelna.nj@ uradprace.cz
	950 139 284, 288 podatelna.nj@ uradprace.cz	950 139 273 podatelna.nj@ uradprace.cz	stwzppww podatelna.nj@ uradprace.cz
	950 142 530 podatelna.op@ uradprace.cz	950 142 530 podatelna.op@ uradprace.cz	3k7zpwtt podatelna.op@ uradprace.cz
	950 126 855 podatelna.ka@ uradprace.cz	950 126 857 podatelna.ka@ uradprace.cz	ab7zpnpp podatelna.ka@ uradprace.cz
	950 143 134 podatelna.ot@ uradprace.cz	950 143 134 podatelna.ot@ uradprace.cz	twrzpndd podatelna.ot@ uradprace.cz
	950 106 532 podatelna.br@ uradprace.cz	950 106 533 podatelna.br@ uradprace.cz	9m4zpfif podatelna.br@ uradprace.cz
	950 113 611 podatelna.fm@ uradprace.cz	950 113 611 podatelna.fm@ uradprace.cz	9xfzpyii podatelna.fm@ uradprace.cz
	950 142 252 podatelna.op@ uradprace.cz	950 142 255 podatelna.op@ uradprace.cz	3k7zpwtt podatelna.op@ uradprace.cz

Příloha č.: 2**Seznam a kontakty odborů sociálních věcí obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a s pověřeným obecním úřadem v Moravskoslezském kraji**

Úřad	Adresa	Tel. kontakty	Elektronické kontakty
MěÚ Bílovec	17. listopadu 411, 743 01 Bílovec	556 312 142	www.bilovec.cz epodatelna@ bilovec.cz posta@bilovec.cz DS: y9qbxiy
MěÚ Bohumín	Masarykova 158, 735 81 Bohumín	596 092 217	www.mesto- bohumin.cz info@mubo.cz posta@mubo.cz DS: u3kbfuf
MěÚ Bruntál	Nádražní 994/20, 792 01 Bruntál 1	554 706 220	www.mubruntal.cz posta@ mubruntal.cz DS: c9vbr2k
MěÚ Český Těšín	Štefánikova 18/25, 737 01 Český Těšín	553 035 700	www.tesin.cz epodatelna@tesin.cz DS: dicbu92
MěÚ Frenštát pod Radhoštěm	MěÚ, nám. Míru 1, 744 01 Frenštát pod Radhoštěm	556 833 170	www.mufrenstat.cz podatelna@ mufrenstat.cz DS: vz9a8t8
MM Frýdku-Místku	Radniční 1149, budova Frýdek Politických obětí 2478 budova Místek	558 609 311 558 609 651	www.frydekmiestek. cz podatelna@ frydekmiestek.cz DS: w4wbu9s
MěÚ Frýdlant nad Ostravicí	Hlavní 139, 739 11 Frýdlant nad Ostravicí	558 604 170	www.frydlantno.cz posta@frydlantno.cz DS: 7fvbegw
MěÚ Fulnek	nám. Komenského 12 742 45 Fulnek	556 770 872	www.fulnek.cz e-podatelna@ fulnek.cz meu@fulnek.cz. DS: 7fsbqty
MM Havířova	Svornosti 86/2, 736 01 Havířov	596 803 150	www.havirov-city.cz posta@havirov-city. cz DS: 7zhb6tn
MěÚ Hlučín	Mírové nám. 23, 748 01 Hlučín	595 020 229	www.hlucin.cz podatelna@hlucin.cz DS: mfpbkb
MěÚ Horní Benešov	Masarykova 32, 79312 Horní Benešov	554 773 080	www.hbenesov.cz podatelna@ hbenesov.cz DS: sxgbxg6

Úřad	Adresa	Tel. kontakty	Elektronické kontakty
MěÚ Jablunkov	Dukelská 144, 739 91 Jablunkov	558 340 650	www.jablunkov.cz posta@jablunkov.cz DS: dj4bppi
MěÚ Karviná	ul. Karola Šlívky 219/15, Karviná- Nové město, 733 24	596 387 200	www.karvina.cz epodatelna@ karvina.cz DS: es5bv8q
MěÚ Kopřivnice	Štefánikova 1163/12, 742 21 Kopřivnice	556 879 480	www.koprivnice.cz posta@koprivnice.cz DS: 42bb7zg
MěÚ Kravaře	Náměstí 405/43, 747 21, Kravaře	553 777 927	www.kravare.cz posta@kravare.cz DS: iv5bfnz
MěÚ Krnov	Vodní 1, 794 01 Krnov	554 697 565	www.krnov.cz epodatelna@ mukrnov.cz DS: ndgbdc9
MěÚ Město Albrechtice	nám. ČSA 27/10 793 95 Město Albrechtice	554 637 360 777 781 198	www.mesto- albrechtice.cz/ podatelna@mesto- albrechtice.cz DS: qz9b27r
MěÚ Nový Jičín	Divadelní 1, 741 01 Nový Jičín	556 768 240	www.novy-jicin.cz posta@novyjicin- town.cz DS: ywmb4nc
MěÚ Odry	Masarykovo nám 16/25, 742 35	556 768 140	www.odry.cz podatelna@odry.cz DS: kyebfxv
MM Opavy	Krnovská 71C, 746 21 Opava	553 756 716	www.opava-city.cz posta@opava-city.cz DS: 5eabx4t
MěÚ Orlová	Okružní 988, Orlová – Lutyně, 735 14	596 581 420	www.mesto-orlova. cz urad@muor.cz posta@muor.cz DS: r7qbskc
Obecní úřad Osoblaha	Na Náměstí 106 793 99 Osoblaha	554 642 031	www.osoblaha.cz podatelna@ osoblaha.cz DS: xnwbb89
MM Ostrava	30. dubna 3130/2d, Nová Radnice 730 81 Ostrava	599 443 800	www.ostrava.cz posta@ostrava.cz DS: 5zubv7w

Úřad	Adresa	Tel. kontakty	Elektronické kontakty
MěÚ Příbor	Freudova 118, 742 58 Příbor	556 455 470	www.pribor.eu info@pribor-mesto. cz DS: rfvbx3k
MěÚ Rýmařov	8. května 48, 795 01 Rýmařov	554 254 222	www.rymarov.cz podatelna@rymarov. cz DS: 7zkbugk
MěÚ Studénka	nám. Republiky 762, 742 13 Studénka	556 414 355	www.mesto- studenka.cz podatelna@ mesto-studenka.cz DS: vz3bvhc
MěÚ Třinec	Jablunkovská 160, Třinec, 739 61	558 306 335	www.trinecko.cz sekretariat@ trinecko.cz DS: 4anbqsj
MěÚ Vitkov	Náměstí Jana Zajíce 7, 749 01	556 312 222	www.vitkov.info podatelna@vitkov. info DS: 3seb39i
MěÚ Vratimov	Frýdecká 853/57 739 32 Vratimov	595 705 921	www.vratimov.cz meu@vratimov.cz DS: m29bfpe
MěÚ Vrbno pod Pradědem	Nádražní 389 793 26 Vrbno pod Pradědem	554 795 132	www.vrbnopp.cz podatelna@vrbnopp. cz DS: znnbahx

Kontakty jsou pravidelně aktualizovány na tomto odkaze:

https://www.msk.cz/verejna_sprava/obce.html

https://www.msk.cz/verejna_sprava/obce3.html

https://www.msk.cz/cz/socialni_oblast/socialni-prace-40514/

Příloha č. 3: Kontakty na další státní instituce v Moravskoslezském kraji

Název instituce	Adresa
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR Odbor odvolání a správních činností nepojistných sociálních dávek Referát odvolání a správní agendy Moravskoslezský kraj	Zelená 2824/40a, 70200 Moravská Ostrava
Krajský úřad Moravskoslezského kraje odbor sociálních věcí	28. října 117, 718 00 Ostrava
Krajský soud v Ostravě	Havlíčkovo nábřeží 34, 728 81 Ostrava - Moravská Ostrava
Okresní soud v Ostravě	U Soudu 4/6187, 708 82 Ostrava - Poruba
Okresní soud v Bruntále	Partyzánská 1453/11, 792 01 Bruntál
Okresní soud v Bruntále pobočka v Krnově	Revoluční 60, 794 01 Krnov
Okresní soud ve Frýdku-Místku	Na Poříčí 3206, 738 13 Frýdek-Místek
Okresní soud Karviná	park Bedřicha Smetany 176/5, 733 31 Karviná-Fryštát
Okresní soud Karviná pobočka Havířov	Dlouhá Třída 1647/46a, 736 01 Havířov Podlesí
Okresní soud v Novém Jičíně	Tyršova 1010/3, 741 11, Nový Jičín
Okresní soud v Opavě	Olomoucká 297/27, 746 77 Opava
Krajské státní zastupitelství Ostrava	Na Hradbách 21, 729 01 Ostrava
Okresní státní zastupitelství v Ostravě	Francouzská 6167 708 00 Ostrava – Poruba
Okresní státní zastupitelství Bruntál	Partyzánská 11, 792 01 Bruntál
Okresní státní zastupitelství Frýdek-Místek	Na Poříčí 3206, 738 02 Frýdek-Místek
Okresní státní zastupitelství Karviná	Park B. Smetany 176, 733 21 Karviná - Fryštát
Okresní státní zastupitelství Karviná pobočka Havířov	Dlouhá třída 1647/46 a, 736 01 Havířov - Podlesí
Okresní státní zastupitelství v Novém Jičíně	Divadelní 7, 741 01 Nový Jičín

	Tel.č.	DS	E-mail, www
	950 196 516–533	kqybm68	rosa.msk@mpsv.cz www.mpsv.cz
	595 622 151	8x6bxsd	posta@msk.cz www.msk.cz
	596 153 222	jhyaeqv	podatelna@ksoud.ova.justice.cz https://www.justice.cz/web/ http://portal.justice.cz
	596 972 111	2mhaesg	(na webové stránce krajského soudu, jsou uvedeny i okresní soudy) podatelna@osoud.ova.justice.cz
	554 786 220 554 786 221	xgdaer4	podatelna@osoud.bru.justice.cz
	554 637 520	xgdaer4	podatelna.krnov@osoud.bru.justice.cz
	558 411 111	nn4aera	podatelna@osoud.frm.justice.cz
	596 390 111	whtabfc	podatelna@osoud.kna.justice.cz
	596 498 111	whtabfc	podatelna.havirov@osoud.kna.justice.cz
	556 779 511	79naery	podatelna@osoud.nji.justice.cz
	553 759 211	g2xaesr	podatelna@osoud.opa.justice.cz
	595 131 511	6kzabcw	podatelna@ksz.ova.justice.cz www.portal.justice.cz (na webových stránkách krajského zastupitelství jsou i okresní zastupitelství)
	596 972 111	uu3aidc	podatelna@osz.ova.justice.cz
	554 786 396	xb4aibf	podatelna@osz.bru.justice.cz
	558 411 104	75daib9	podatelna@osz.frm.justice.cz
	596 390 111	rpxaicv	podatelna@osz.kna.justice.cz
	596 498 136	rpxaicv	podatelna@osz.kna.justice.cz
	556 766 411	2g8aicu	podatelna@osz.nji.justice.cz

Název instituce	Adresa
Okresní státní zastupitelství v Opavě	Lidická 23, 746 80 Opava
Vězeňská služba ČR Věznice Heřmanice	Orlovská 670/35, 713 02 Ostrava
Vězeňská služba ČR Věznice Karviná	Fryštátská 178, 733 01 Karviná
Vězeňská služba ČR Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava	Krnovská 68, 746 49 Opava
Vězeňská služba ČR Vazební věznice Ostrava	Havlíčkovo nábřeží 34a, 701 28 Moravská Ostrava
Policie ČR Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje	30. dubna 1682/24, 702 00 Moravská Ostrava a Přívoz
Policie ČR - Městské ředitelství policie Ostrava	ul. 30. dubna 1682/24, 729 21 Moravská Ostrava a Přívoz
Policie ČR Územní odbor Bruntál	Partyzánská 1454/9, 792 01 Bruntál
Policie ČR Územní odbor Frýdek-Místek	Beskydská 2061, 738 19 Frýdek-Místek
Policie ČR Územní odbor Karviná	Haviřská 1511/26, 735 06 Karviná - Nové Město
Policie ČR Územní odbor Nový Jičín	Svatopluka Čecha 1217/9, 741 11 Nový Jičín
Policie ČR Územní odbor Opava	Hmčírská 17, Hmčírská 22, 746 25 Opava
Česká správa sociálního zabezpečení, regionální pracoviště Ostrava	Zelená 3158/34a, 702 00 Ostrava
Okresní správa sociálního zabezpečení Ostrava	Zelená 3158/34a, 702 00 Ostrava
Okresní správa sociálního zabezpečení Bruntál	Rýmařovská 6, 792 01 Bruntál
Okresní správa sociálního zabezpečení Frýdek-Místek	Palackého 115, 738 01 Frýdek-Místek
Okresní správa sociálního zabezpečení Karviná	Nám. Budovatelů 1333/31, 735 06 Karviná
Okresní správa sociálního zabezpečení Nový Jičín	Svatopluka Čecha 1697/15, 741 01 Nový Jičín
Okresní správa sociálního zabezpečení Opava	Krnovská 2975/75, 746 98 Opava
Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc	Moravskoslezský kraj
Registr poskytovatelů sociálních služeb	Celá ČR

	Tel.č.	DS	E-mail, www
	553 607 611	j3saidg	podatelna@osz.opa.justice.cz
	595 220 111 595 220 284	ysud4wq	e-podatelna@grvs.justice.cz https://www.vscr.cz/veznice-hermanice/
	596 308 111 596 308 203	j6cd4s5	e-podatelna@grvs.justice.cz www.vscr.cz/veznice-karvina
	553 707 111 553 707 203	e2cd3ps	e-podatelna@grvs.justice.cz http://www.vscr.cz/veznice-opava
	595 139 111	nwqd46e	e-podatelna@grvs.justice.cz www.vscr.cz
	974 721 111	n5hai7v	krpt.podatelna@pcr.cz www.policie.cz/t
	974 725 111	n5hai7v	mrpo.podatelna@pcr.cz http://www.policie.cz
	974 731 111 974 731 299	n5hai7v	br.uo@pcr.cz
	974 732 111	n5hai7v	fm.uo@pcr.cz
	974 734 111	n5hai7v	ka.uo.podatelna@pcr.cz
	974 735 111	n5hai7v	nj.uo@pcr.cz
	974 737 299 974 737 329	n5hai7v	op.uo@pcr.cz
	596 662 111	bu8d3nf	posta.xo@cssz.cz www.cssz.cz
	596 662 111	airadhs	posta.os@cssz.cz www.cssz.cz
	554 782 111	czsadfu	posta.br@cssz.cz www.cssz.cz
	558 604 700	ms3adfq	posta.fm@cssz.cz www.cssz.cz
	596 305 111	7dmadff	posta.ki@cssz.cz www.cssz.cz
	556 769 111	f6wadg9	posta.nj@cssz.cz www.cssz.cz
	553 604 101	zrgadgy	posta.op@cssz.cz www.cssz.cz https://www.msk.cz/cz/socialni_oblast/zarizeni-pro-deti-vyzadujici-okamzitou-pomoc-40521/ http://registr.mpsv.cz/

5. Slovo závěrem

Informacemi obsaženými v příručce chtějí sociální pracovníci Krajského úřadu Moravskoslezského kraje přispět ke zlepšení informovanosti občanů našeho kraje o jejich právech a povinnostech v sociální oblasti. Jedním z důvodů je též častá změna podmínek v rámci sociálních systémů a potřeba ucelených informací o sociálních dávkách, příspěvcích a jiných plněních na jednom místě. Cílem bylo poskytnout přehled i základních postupů při uplatňování nároků a žádostí občanů o různé dávky a příspěvky z různých sociálních systémů, které mají podpořit a pomoci občanům v řešení jejich nepříznivé sociální situace. Věříme, že tato příručka splní svůj účel a pomůže občanům v orientaci ve složitých systémech sociální ochrany osob v ČR i v systémech ovlivněných našim členstvím v EU.

Závěrem je nezbytné konstatovat a zdůraznit, že je vždy potřeba vzít v úvahu, že informace použité pro vytvoření této brožury jsou platné k 1. 7. 2019. Pro aktuální informace je nezbytné se vždy obrátit zejména na příslušnou instituci poskytující danou dávku nebo na sociální pracovníky obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, nebo se informovat na stránkách MPSV: www.mpsv.cz

Autor:

Sociální pracovníci oddělení sociální ochrany odboru sociálních věcí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje v rámci výkonu sociální práce a poradenství.

Použité zkratky:

MSK – Moravskoslezský kraj	ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení
KÚ – krajský úřad	KÚ MSK Krajský úřad Moravskoslezského kraje
ŽM – životní minimum	OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení
EM – existenční minimum	MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
VOTS – výkon trestu odnětí svobody	MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj
VV – výkon vazby	OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná
ŽM – životní minimum	SPOD – sociálně právní ochrana dětí
EM – existenční minimum	OSPOD – orgány sociálně právní ochrany dětí
ZP – zákoník práce	OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení
OZ – občanský zákoník	ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení
PÚ – pověřený úřad	MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MěÚ – městský úřad	KrP ÚP ČR – Krajská pobočka Úřadu práce ČR
MM – magistrát města	ZDVOP – zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
ÚP ČR – Úřad práce České republiky	OÚ ORP – obecní úřad obce s rozšířenou působností
PO – pověřená obec	ORP – obec s rozšířenou působností
POÚ – pověřený obecní úřad	OÚ – obecní úřad

Zdroje informací k vytvoření příručky:

- právní předpisy včetně mezinárodních právních předpisů, uvedené v textu příručky
- metodické materiály odboru sociálních věcí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje pro koordinaci a metodickou činnost obecních úřadů na území Moravskoslezského kraje v příslušných oblastech dle sociálních událostí,
- webové stránky Krajského úřadu Moravskoslezského kraje,
- webové stránky MPSV ČR, ČSSZ, Inspektorátu práce a ÚP ČR jak uvedeno v textu.

Moravskoslezský kraj
Odbor sociálních věcí, oddělení sociální ochrany
28. října 117
702 18 Ostrava
e-mail: posta@msk.cz
www.msk.cz

ISBN 978-80-7576-046-3

Zpracovala: Agentura API s.r.o.

